

Vestnikovim „načelnim pripombam“ na rob

Da bo Slovenski vestnik reagiral spriču uspeha trbiškega srečanja manjšin z užaljeno ljubosumnostjo, je bilo pričakovati. Da pa bo reagiral z logiko, ki jo ZSO sama s svojimi ukrepi pobija, je vendarle rahlo čudno. Slovenski vestnik z dne 15. septembra namreč podaja »Nekaj načelnih pripomb ob kongresu FUEV v Žabnicah«, v katerih je govora o tem, da Naš tednik »v nadaljevanju potem še mahne po matičnem narodu«. Očitno gospod pisec ne zna razlikovati med kritično mislijo, ki smo jo izrekli na račun Socialistične zveze v Ljubljani (ki je dejansko sodelovanje manjšin iz Slovenije izrecno označila kot nemogoče) in med kritiko na račun matičnega naroda.

...drži, da na kongresu v Trbižu ni bilo razprav o koristnosti ali nekoristnosti sodelovanja emigrantskih skupin v mednarodni manjšinski organizaciji, to pa iz čisto enostavnega vzroka, ker namen trbiškega srečanja ni bilo razpravljanje o gotovo naduse aktualnem in važnem vprašanju FUENS, marveč proučevanje etničnih prilik ter proučevanje celotne problematike dvojezičnosti. Vestniku, ki je gotovo informiran, da je prav podpredsednik FUENS dr. Reginald Vospernik ponovno — v člankih, v intervjuih (z mariborskim Večerom na primer) in tudi javno pred kongresom v Eisenstadtu/Železnem izpovedal jasno in nedvoumno svoje mnenje o emigrantskih skupinah, zdaj in danes ne bomo ponovno dokazovali stališča, ki ga zastopa Narodni svet koroških Slovencev v okviru FUENS. Kdor ne mara slišati vse resnice, je pač tudi ne sliši, če jo je moč slišati kjerkoli.

Posebno pa je Slovenski Vestnik »skeptičen« zaradi tega, ker je dobil pripravljani odbor s strani koroške deželne vlade podporo, ki je soomogočala kongres. In s tem indirektno podtakne trbiškemu srečanju, da je pač moral postavljati svoje imperativne tako, da so bili oblastem »pri srcu«. In potem še batina na desno, češ da isto velja tudi za »nadaljnega finančnega in duhovnega mecena kongresa, ki bi gotovo ne dal denarne podpore, če ne bi imel pri tem tudi svojih določenih interesov.« Verjetno je pač založba Styria, ker je katoliška ustanova, tudi rada podprla politiko Narodnega sveta, ki je, če smemo verjeti funkcionarju ZSO g. Prušniku, v mariborskem Večerju, v službi vatičanske politike. Verjetno so se ob tej Prušnikovi izjavi v Sloveniji celo našli ljudje, ki so mu to Pavlihovo šalo požrli zdaj in danes v letu 1972 kot resnično.

Po tej logiki ima koroška deželna vlada tudi pri koroških kulturnih dneh, ki jih prirejata obe osrednji organizaciji, svoje »določene interese«, če jih — na prošnjo teh organizacij — tudi gmotno podpre.

Kar se pa tiče uspešnega ali neuspešnega poteka kongresa, naj Slovenski vestnik presojo tega vprašanja mirne duše prepusti tistim, ki so se srečanja udeležili. Da

Nov napad na slovensko ustanovo

KDAJ BODO OBLASTI KONČNO IZSLEDILE NACISTIČNE ZLOČINCE?

V noči od petka na soboto, so pomazali „neznanci“ izložbeno okno slovenske hranilnice v Velikovcu. V oknu je namreč dvojezični lepak, ki sta ga izdali KKZ in SPZ. Lepak je dvojezičen in poziva starše, naj prijavijo svoje otroke k dvojezičnemu pouku.

Dejstvo pa je, da na Koroškem ni malo ljudi — samo izslediti jih menda ni mogoče, ker smo pač demokratična družba! —, ki se lahko brez težav in posledic poživljajo na razna določila državne ustave in s tem tudi Državne pogodbe. Sejejo sovraštvo, ki pridno klije in razkazuje svetu svoje rjave sadove.

Neodgovorni so pomazali zid slovenske hranilnice tudi s parolama SMERT SLOVENSKO in DEUTSCH KÄRNTEN.

Jasno, Velikovec je znan zaradi svoje „domovinske zvestobe“, in že večkrat so se izkazali Velikovčani, kako junaško in udarno znajo braniti svoj rjavi DEUTSCH KÄRNTEN. Pred leti so razstrelili partizanski spomenik na šentruperskem pokopališču, ga potem spet oskrunili, že skoraj nešteto krat so si izbrali za tarčo slovensko hranilnico, ki pač tako zelo kvari nemški značaj „plebiscitnega mesta“.

Bil bi že skrajni čas, če bi se oblasti, ki seveda že zasledujejo določene sledove, res potrudile malo bolj in našle zločince, ki motijo mir v deželi in trajno ter neovirano in nekaznovano napadajo slovensko imovino.

Ustaški teroristi ugrabili letalo SAS Internacionala terorističnih organizacij?

Konec prejšnjega tedna so ugrabili ustaški teroristi letalo skandinavske letalske družbe SAS. Letalo, ki bi moralo pristati v Stockholmu, so preusmerili na letališče južnošvedskega pristanišča Malmö. Zahtevali so osvoboditev svojih tovarišev, ki so sedeli v švedskih zaporih zaradi umora jugoslovanskega veleposlanika Roloviča. Po dolgotrajnih pogajanjih, ki so jih okrepili z grožnjo, da bodo spustili v zrak letalo z vsemi potniki, so dosegli od švedskih oblasti, da so izpustile na svobodo ustaške zapornike in jih privedle na letališče Malmö. Tam eden od sedmih zapornikov ni hotel v letalo, ker se mu kazen nagiba h kraju. Od švedskih oblasti so dosegli tudi izročil-

manjšin iz Slovenije ni bilo, je hiba, je pomanjkljivost, ki je nismo skušali in je tudi ne skušamo prikriti. Žal nam je, da ni prišlo do srečanja vseh manjšin. Srečanje pa je kljub tej hibi uspelo. Ali se zdaj Vestnik s tem strinja ali ne.

Zavedamo se, da nam bo zdaj Slovenski vestnik spet skušal poriniti črnega petra, češ ali jih vidite, kako napadajo ZSO, kako so proti slogi in enotnemu reševanju problemov! Kljub temu objavljamo to svoje stališče. Ob vsem razumevanju za nervo, ki se je polotila vodilnih v ZSO spriču narodno-političnega razvoja v zadnjih mesecih, smo namreč mnenja, da je treba ostati tudi pri takem vprašanju na tleh stvarnosti in mirnega razpravljanja. In prav te stvarnosti v »načelnih pripombah« ni bilo.

tev pol milijona švedskih kron. Potem ko so ustaši spustili na svobodo vse potnike, je letalo odletelo proti jugu. Navsezadnje je pristalo v Madridu.

Tam se je zadeva obrnila precej presenetljivo, kajti teroristi so se vdali španskim oblastem, ki so jih tudi zaprle.

Torej, dober konec, bi lahko rekli. Tudi način, kako so skušali doseči svoj cilj ustaši, ni več nov. Že večkrat so se izkazali s svojimi junaštvi. Pred dalj časa je nad Češkoslovaško strmoglavilo jugoslovansko letalo, v katero so ustaši podtaknili bombo. Pri življenju je ostala samo stvardesa Vesna Vulović iz Beograda, ki je že deloma okrevala (Naš tednik je o njej že poročal).

S svojimi podlimi zločini so se predstavili izvrševalci in dediči Paveličevih idej že večkrat. Žrtve so bile jugoslovanski predstavniki, navadni državljani in jugoslovanska predstavništva. Letos poleti so vdrl v Jugoslavijo, v republiko Bosno in Hercegovino, kjer pa je bilo njihovega podviga kmalu konec. Pričakovali so si množični priliv, namesto tega pa so morali kmalu spoznati, da se borijo na zgubljenih položajih.

Za eno ustaških središč v Evropi velja Švedska. Popolnoma nerazumljivo je, da jim švedske oblasti niso odpovedale „gostoljubja“, zlasti, ko so morale spoznati, da tem ljudem ne pomeni življenje drugih prav nič, če hočejo doseči svoje mračne in zločinske cilje. Tudi v Nemčiji, zlasti v Münchnu, imajo močne postojanke. Njihovo avstrijsko središče je Salzburg, kjer je zbral nekdanji Paveličev spovednik Cecelja okoli sebe močno in fanatično družino.

Nekateri člani salzburške celice so se udeležili tudi vdora v Jugoslavijo.

Jugoslavija je ostro protestirala pri švedskih oblasteh zaradi njihove docela nerazumljive mlačnosti in brezbržnosti do ustaških zločincev. Španske oblasti pa so menda izrazile pripravljenost, da izročijo ustaše Švedski, če bi ona to zahtevala.

Nekoliko spominja zadnji ustaški podvig tudi na zločin palestinskih teroristov, ki so poklali pri zadnji olimpiadi 11 izraelskih športnikov.

Takrat je obsodil to dejanje ves kulturni svet, samo nekatere države so iz nerazumljivih, morda jasno razumljivih vzrokov, celo zagovarjale „junaštvo“ palestinskih teroristov.

V nekaterih krogih se pojavlja celo misel, da obstaja neka „internacionala“ terorističnih organizacij. Zaradi tega bi bilo tem bolj potrebno, da bi se povezale vse države, ki jim je za red, mir in pravičnost, da bi skušale kolikor mogoče preprečiti take zločine. Prav Nemčija in Švedska sta dva zgovorna primera, kam privede popustljivost do ljudi, ki jim je prav vsako sredstvo, samo da „zabodejo sovražnika“.

Brandtova izvolitev v nevarnosti

„Associated Press“ poroča iz Bonna, da je pokol Izraelcev v Münchnu tako škodoval ugledu kanclerja Brandta, da utegne pokvariti njegove račune glede parlamentarnih volitev v novembru. V nevarnosti je izvolitev Brandta in njegovih sodelavcev. Opozicija ne prikriva svojega načrta, da bo münchenske dogodke izrabila med volilno agitacijo. Strauß, vodja krščanskih socialistov in Barzel, vodja krščanske demokratske unije sta izjavila, da bosta postavila na dnevni red pomanjkljivost Brandtove vlade v zvezi z münchenskim atentatom.

● V torek ponoči se je z avtom ponesrečil podkancler inž. Häuser. Na ovinku pri Langenloisu (Nižjeavstrijska) je njegov šofer — verjetno zaradi prevelike hitrosti — izgubil oblast nad vozilom; le-ta je zapeljal s cestišča in obtičal s kolesi navzgor. Medtem ko je bil šofer le lažje ranjen, so inž. Häuserja težko poškodovanega prepeljali v kremso bolnišnico in je že izven smrtno nevarnosti.

● V torek ponoči se je začelo 27. zasedanje glavne skupščine OZN. Največjo pozornost so posvetili izredno obsežnim varnostnim ukrepom. Pripadnikom varnostne službe na sedežu OZN so razdelili avtomatsko orožje, čeprav doslej niso bili nikoli oboroženi.

● V Evropi je zavladal strah pred novim načinom bombnega terorja: „bomba smrti po pošti“. Njena prva žrtev je postal izraelski diplomat dr. Ami Shachori v Londonu. Potem ko je odprl nanj naslovljen paket, se je sprožila vnetljiva naprava, ki je povzročila eksplozijo in ga usmrtila. Pri tem je bil težko ranjen tudi njegov kolega Kaddar Theodor. Tudi v izraelskem veleposlaništvu v Parizu so našli dva paketa z bombami.

GRAŠKI JESENSKI VELESEJEM

Od 30. septembra do 8. oktobra 1972

Odprto vsak dan od 8. do 18. ure

Okno v mednarodno gospodarstvo

Kvalitetna ponudba - jasen pregled -
najboljše informacije in nasveti:
garancija za dober nakup.

Družina v družbenem prelomu

Družba doživlja velikanske spremembe. Družbene strukture, vzori in socialne vloge se hitro menjavajo. Oporavajo jih in odstranjujejo, ne da bi našli novih smernic. Družina pri tem ni izvzeta. Nahaja se docela v toku družbenih prelomov.

Zmeraj več funkcij, ki so prej slonele na družini, je prevzela družba. Življenjski prostor maloštevilne družine je močno utesjen. Družina prihaja polagoma v izolacijo. Zdi se, da se družba odpoveduje družini.

Družina že davno ni več glavni nosilec svetovnonazornega oblikovanja. Starši in otroci so zašli v pluralistični družbi v napetost različnih ideoloških struj. Versko življenje družine se nahaja med vero in nevero.

O vseh teh vprašanjih so razpravljali udeleženci simpozija „Alpe-Jadran“ pod naslovom „Družina in družba“ v gradiču Krastowitz pri Celovcu. Strokovno srečanje je pripravil „Katholischer Familienverband“, Katoliška družinska zveza Koroške. Simpozija so se udeležili tudi gostje iz Slovenije in Furlanije. Ravatelj Steiner je pozdravil vrsto častnih gostov, med njimi škofa dr. Köstnerja, predarškega škofa dr. Wechnerja, mariborskega pomožnega škofa dr. Vekoslava Grmiča, kot zastopnika ljubljanskega nadškofa, kanonika Lešnika, predstavnika koroške deželne vlade in mesta Celovec, zastopnika evangeličanske Cerkve na Koroškem ter predstavnika Jugoslavije, konzula Branka Čopa. Simpozij je vodil pater dr. Ettl.

Značilni so bili naslovi predavanj: „Ali se namerava družba odpovedati družini?“ (visokošolski profesor dr. Klingler, Celovec), „Družina med vero in nevero“ (škof dr. Vekoslav Grmič, Maribor) in „Družina — zadnja trdnjava svobode“ (prof. dr. Arturo Toso, Videm). Po vsakem predavanju je bila snov predelana in poglajbena v različnih delovnih krožkih. Delovni krožek „Verska vzgoja v napetostnem področju pluralizma — v družini in izven nje“ je vodil dr. Valentin Inzko.

V predavanjih in diskusijah je bilo predvsem poudarjeno: Pri načrtovanju novih stanovanjskih poslopij se družba ozira le redko še na veččlansko družino. Že v naprej odpiše družine z več otroki in stare ljudi. Ker vrši družina kot socialna ustanova v družbi važne naloge, mora biti po njej deležna primerne podpore. Potrebne so zaradi tega v demokratično urejeni družbi ustanove, ki po možnosti strankarsko-politične in svetovnonazorno neodvisno zastopajo interese družine. To je potrebno zaradi tega, ker je družina dandanes kljub visokemu življenjskemu standardu tudi socialno gledano močno ogrožena.

Kar prispeva družina v duhovnem oziru za družbo, družba ne priznava in ne upošteva v zadostni meri. Še vedno je zgled najučinkovitejše sredstvo pri vzgoji. Brez otrok, z enim ali dvema otrokoma, narodi in narodnostne skupine nimajo bodočnosti. Mimo tega dejstva družba ne more. Je pa tako, da je dandanes znak žive vere že v tem, da je družina sploh pripravljena, otroka sprejeti.

Značilno za versko vzgojo v družini je bilo v preteklosti, da je imela vzgoja namen, vključiti človeka v statično družbo, prevzela je modele ter jih poglobila. Dandanes je načelo vzgoje samostojen človek.

Simpozij je pokazal, da na splošno premalo poznamo probleme družine. Ali ne velja to v isti meri tudi za nas Slovence?

Dr. V. Inzko

SODELOVANJE MED JUGOSLAVIJO IN ROMUNIJO SE JE OKREPILO

V torek je prispel v Beograd, in to na povabilo predsednika zveznega izvršnega sveta Džemala Bijediča, predsednik ministrskega sveta SR Romunije Ion Gheorghe Maurer. Ob tej priložnosti naglašajo jugoslovanski listi, da se je jugoslovansko-romunsko gospodarsko sodelovanje v zadnjih nekaj letih izredno okrepilo. Pogovori bodo namenjeni tudi povečanju sedanje liste blagovne menjave za petletno obdobje 1975-1980 (v vrednosti 550 milijonov dolarjev). Maurer in Bijedič se bosta pogovarjala tudi

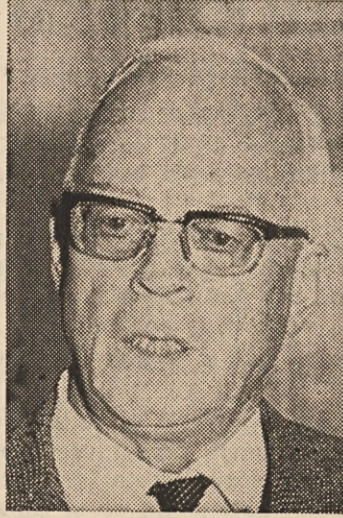
UNIV. PROF. DR. THEODOR VEITER:

Večjezičnost koristi vsakomur!

Zaradi preobširnosti na kongresu obdelane problematike v zadnji številki NT nismo mogli poročati o glavnem in osrednjem predavanju na kongresu v Trbižu. Visokošolski profesor dr. Theodor Veiter je s svojimi znanstveno utemeljenimi iznašanji o državi, državnem narodu in večjezičnosti ter s svojimi diskusijskimi prispevki doprinesel bistven delež, da je kongres bil zaokrožena enota. Pri tem je poslušalce posebno presenečal z aktualnimi vložki o manjšinskih ureditvah drugod, pri čemer se je vedno opiral bodisi na osebne izkušnje ali pa na najnovejšo znanstveno literaturo.

Posebno presenetljivo za tistega, ki materije ne pozna ali pa jo pozna samo površno, je morala biti Veiterjeva ugotovitev, da se vsepovsod v evropskem kulturnem svetu intenzivneje posvečajo — denimo — slovesnkemu narodnemu vprašanju ali pa vprašanju drugih bližnjih manjšin, kakor to stori avstrijska znanost.

Iz temeljitega referata prof. Veiterja si dovolimo danes objaviti nekaj značilnih izvlečkov, ki naj ilustrirajo pestrost in mnogovrstnost nakazane problematike:

I. UVODNE PRIPOMBE

Pod „državo“ tu ne razumemo ne le celotne države, ki je kot taka mednarodnopravno priznana in je mednarodnopravni subjekt, temveč tudi „državo“, ki mednarodnopravno ni priznana ali pa samo po nekaterih pripadnikih skupnosti narodov in ki kaže jezikovne probleme kot npr. Bangla Desh, kakor tudi država članica v zvezni državi.

Veliko jezikovnih sporov se pojavi sploh samo v državi članici zvezne države. Kot primer navedemo Avstrijo (zvezne dežele Koroška, Gradiščanska), Sovjetsko zvezo in Kanado.

„Državo“ torej imenujemo tukaj brez ozira na njeno mednarodnopravno definicijo vsak s popolno ali pa tudi samo delno samovlado opremljen teritorij, torej tudi avtonomno področje, katerega prebivalstvo jezikovno ni enotno in na katerem se pravno in družbenopolitično ločujejo večinski narod ali pa številni majoritarni narodi in jezikovne skupnosti od minoritarne jezikovne skupine.

II. DRŽAVNI NAROD KOT JEZIKOVNI NAROD

Če izhajamo iz tega, da je državna nacija vsota državnih pripadnikov (državljanov), kot to konsekventno poudarjajo strokovnjaki za državno in ustavno pravo v plurietnični državi Švici, medtem ko je „nacija“ dandanes docela vedno bolj na „državo“ omejeni narod (v etničnem smislu), ki stremi za „nacionalno državo“ in ki hoče priti do identifikacije državne nacije z narodom (državnim narodom); je državni narod očitno ona etnična skupnost (narod), ki je v neki državi (v smislu uvodne izpovedi države članice) predstavlja družbeno dejstvo, prevladujočo večino, tako da se sama imenuje narod države.

Nikakor ni nujno, da je državni narod določen jezikovni narod. K pojmu „narod“ ne spada nujno tudi lastni jezik, kot ugotovljamo to tudi v zvezi z Irci in irski republiki, ki so prav gotovo državni narod te države in se imajo kot takega tudi za Severno Irsko (Six Countries). Po vseh pravilih seveda se prišteva državni narod neke države tudi hkrati nekem določenem jezikovnem narodu, ki se tudi čuti za takega. V Aziji in Afriki so zadeve seveda zelo pogosto bistveno bolj zamotane. Za Evropo velja vse-kakor pravilo, da se čuti določeni jezikovni narod, da pripada določeni državi ali državi članici in se nahaja tam in hoče ostati v njej v številčno ali pa politično večinski poziciji naroda.

o najbolj aktualnih svetovnih dogodkih ter o načinih, kako pospešiti mednarodno sodelovanje in zagotoviti mir na svetu.

1. Različne oblike pojavljanja državnega naroda

a) državni narod kot „hotena nacija“

Pogosto se pripeti, predvsem v časih nacionalno-državnega mišljenja, da narod, ki ima sicer v državi večino, je pa postavljen nasproti še drugemu narodu, ima svojo državo za svojo in samo za svojo, s tem torej za svojo nacionalno državo, ter se pojmuje kot „hotena nacija“, nation de volonté v smislu Hérauda. V tem primeru državna nacija ni vsota državnih pripadnikov, s pripadnikom na politični neodvisnosti in samostojnosti zgodovinsko nastale države (Švica, druga republika Avstrija), ampak po nacionalnem Consensus communis povezana državna skupnost, izvzemši nacionalne manjšine in narodne skupine. Etnična skupnost (narod), ki sama odloča o vseh važnih zadevah, ki so etnopolitičnega pomena brez vsakega sporazuma z etnično manjšino, ima državo za svojo državo in ima voljo jo tako obvladati, da postane „hotena nacija“. Dosti primerov za to je prinesla zgodovina in jih prinaša še danes. Tako so Čehi po prvi svetovni vojni novoustanovljeno češkoslovaško državo priznali kot nacionalno državo samo svojega naroda in so ustvarili, ker v državi ne bi tvorili večine prebivalstva, danes že zdavnaj opuščeno funkcijo obstoja čehoslovenskega naroda, pri čemer Slovaki niso samostojen narod, ampak so služili Čehom samo v tem, da so jim pripomogli k na zunaj vidni številčni večini v državi. Manjšin, predvsem sudetskih in karpatskih Nemcev ter Madžarov, niso šteli h čehoslovaški naciji. Čisto podobno se je pojmoval francoski narod v Franciji, ali pa italijanski narod v Italiji za tisti državni narod in hkrati za edino državno nacija kot hoteno nacija. V italijanskem pravu npr. srečamo skoraj vsepovsod mnenje, da so narodne skupine npr. južni Tiroli ali pa Slovenci v pokrajinah Trst in Gorica ter Videm samo jezikovne in etnične manjšine, na noben način pa ne nacionalne manjšine, ker se iz besede „nacionalno“ preveč čuje pojem „nacija“, označba „nacija“ pa samo pristojna italijanskemu narodu. Kar se tiče Francije, obstajajo tudi danes še tam ideje o „nation une et indivisible“ iz prve dobe jakobinstva, po katerih naj se pripadniki drugih narodov in jezikovnih skupin asimilirajo s francoskim državnim narodom in nimajo pravice do obstoja kot etnična individualiteta.

b) državni narod kot jezikovna nacija

Tam, kjer se državni narod vede kakor hotena nacija, kljub temu, da živijo v državi drugi narodi in jezikovne skupine, se poskuša povzdigniti do edine jezikovne nacije, če razpolaga državni narod z lastnim jezikom. To privede do tega, da jezikovni narod, ki tvori večino v državi in ki se izdaja za hoteno nacija, dopušča samo lastni jezik in ta jezik proglašajo za edini državni jezik, ki ga mora vsakdo obvladati, medtem ko se manjšinski jezikov, včasih zaradi izrecne prepovedi javno ne sme uporabljati ali pa so vsaj družbeno diskriminirani. Na klasičen način je ugotovljeno to v Franciji, kjer regionalni jeziki (parlers maternels) v javnem življenju, z malenkostnimi izjemami, niso dopuščeni in se francoščini pripisuje značaj edinega pravega kulturnega jezika. V Španiji kaznujejo uporabo manjšinskih jezikov. Kjer obstaja v državi ali državi članici (regiji) samo en določen jezikovni narod, v francoski narodni teoriji in deloma tudi v današnji etnopolitiki, se tak narod širše naziva tudi „ethnie“ — ne moremo nasprotovati, če je ta namreč hkrati tudi jezikovna nacija, in če jezikovna politika dr-

žave identificira državno nacija s hoteno nacija in le-to z jezikovno nacija. Portugalska npr. ne pozna jezikovnih in etničnih manjšin in isto lahko trdimo, kljub nekaterim posebnim dialektnim skupinam npr. skanskega tudi za Norveško in Švedsko, čeprav tam Sami (Laponci) to enotno sliko že nekako prebarvajo.

Ostro začrtano velja to samo za tiste jezikovne narode, ki kot jezikovna nacija posteljujejo in določajo samo eno edino državo, ki obsega vse pripadnike jezikovnega naroda, ki vlada v državi. K temu ne moremo navesti nobenega primera, ker npr. obstajajo Italijani kot avtohtona jezikovna skupnost tudi v Švici, pripadniki portugalske jezikovne skupnosti (ne: ethnies) pa tudi v Južni Ameriki in Afriki ter Aziji. Še naprej lahko govorimo o takšni identiteti pri poedinah avtonomnih področjih kot pri Farörcih, katerih državno ljudstvo obsega vse Farörce in samo Farörce. Tudi o Islandiji smemo podobno govoriti.

Navadno pa opažamo, da si lasti majoritarno državno ljudstvo (narod), ki ne obsega prav vseh državnih pripadnikov, pravico biti državna nacija kakor tudi — glede na državo in njene ustanove — biti jezikovna nacija, prav ta si prisvaja lahko v več državah isto vlogo. Tako je nemški jezik v Avstriji kakor tudi v Zvezni republiki Nemčiji edini državni jezik, čeprav obstajajo v obeh državah jezikovne manjšine (Liechtenstein izstopa v tem pogledu, ker so tam le nemško govoreči deželani).

Razumljivo je in iz praktičnih razlogov pritrjujemo temu, da je v državah s samo majhnimi jezikovnimi manjšinami uradni jezik, torej državni jezik, jezik večinskega ljudstva. To velja za Avstrijo, kakor tudi za Italijo in Veliko Britanijo. Žal pa je treba, da narodi ali pa narodne skupnosti, ki dajo v državi, uveljavljajo svoje nacionalno jezikovno mišljenje in postopanje tudi na področjih, kjer je naseljena avtohtona narodnost druge jezikovne skupnosti. Pripadnosti državni jezik na področjih manjšine kot edini jezik v javnem življenju, je pregrešek proti odstavku o diskriminaciji (odst. 14) Evropske konvencije o človekovih pravicah in proti konvenciji proti vsaki vrsti rasne diskriminacije.

Državni jezik tako postane sredstvo za asimilacijo. V ta odstavek spada uporaba krajevnih imen, imen gora, rek ter poljan — na osnovi uradnih predpisov — izključno v državnem jeziku tam, kjer prestavlja jezikovna manjšina krajevno ali regionalno večino, ali pa tudi „propotion considérable“.

(Dalje prihodnjic)

V debati se je potem prof. Veiter izjavil tudi o sedanjem zakonu, ki predvideva dvojezične topografske napise. Dejal je, da je pojem topografskih napisov v izvedbenih navodilih veliko preozek in da bi moral zaobseščati vse javne napise (pošta, železnica, šola itd.). Sam, tako prof. Veiter, ve, da je na primer poštna uprava bila pripravljena namestiti v omenjenih krajih tudi na poštah dvojezične napise, da pa zvezni zakonodajalec za to ni kazal nobenega zanimanja.

Vrhu tega je zakon tudi po geografskem obsegu preozek, in ni več, tako je menil prof. Veiter, kot začetek reševanja tozadevnih jasnih določil Avstrijske državne pogodbe.

NA BLEDU SESTANEK MED JUGOSLOVANSKIMI IN ZAHODNONEMSKIMI POSLANCI

Minuli teden sta se na Bledu sestali delegaciji jugoslovanskih zveznih in zahodnonemških poslancev, da bi navezali neposredne stike med zvezno skupščino in zahodnonemskim parlamentom — Bundestagom in s tem prispevali k reševanju problemov med državama. Zahodnonemški poslancev je bilo 7 — vodil jih je podpredsednik zunanjepolitičnega odbora v parlamentu Kurt Matik — jugoslovanski delegaciji, ki je sestavljena iz 11 zveznih poslancev, je načeloval dr. Jože Vilfan, poslanec v zboru narodov. V razgovoru z novinarji sta predstavnik delegacij razložila, da so se poslanci sporazumeli o uvedbi stalne službe za stike med obema parlamentarnima skupinama, da bi se tako objektivno informirali o problemih, ki zadevajo obe državi. Pozneje je dr. Vilfan ljubljanski televiziji izjavil, da je bilo med pogovori doseženo precejšnje zblizanje o nekaterih problemih, tako tudi o zahodnonemški odškodnini za jugoslovanske žrtve nacizma, glede nekaterih drugih vprašanj pa ni prišlo do zblizanja pogledov.

Situacijsko poročilo dr. Bruggerja na kongresu FUENS

Južnotiroolski senator dr. Peter Brugger je na kongresu narodnih skupnosti Alpe-Jadran med drugim dejal:

„Nemška narodna skupnost v Južnem Tirolu predstavlja najbolj južni del nemškega kulturnega in jezikovnega prostora.

Svojstvenost narodne skupnosti se zrcali v posebnem miselnem in življenjskem načinu, ki temelji navadno na posebnem, od državnega naroda različnem, zgodovinskem in kulturnem razvoju in najde svoj izraz predvsem v jeziku. Če se volja posameznika do ohranitve nasproti državnemu narodu ne neguje, se porazgubi v teku daljšega ali krajšega razdobja narodna skupnost v državnem narodu. Za ohranitev in okrepitev narodne skupnosti, ki predstavlja manjšino nasproti državnemu narodu, je poleg ohranitvene volje posameznikov tudi potrebno, da razpolaga s čim večjo samostojnostjo za ureditev narodnih, kulturnih, gospodarskih in socialnih potreb. Najbolj primerena je za to, da se taka samostojnost pribori in uporabi v prid skupnosti, politična enotnost.

Če živi v državi, kot je na primer v Italiji, več narodnih skupnosti s sličnimi interesi, bi bilo najprej potrebno skupno politično prizadevanje zastopnikov teh narodnih skupnosti nasproti državi in državnemu narodu. Šele potem bo mednarodno združeno različnih narodnih skupnosti oz. narodnih manjšin razpolagalo s potrebnimi močmi, da bo našlo v evropskih ustanovah za skupne potrebe vseh narodnih skupnosti — kot je to na primer uresničitev evropskega narodnostnega prava — dosti odmeva.

Te načelne misli naj so podane pred konkretnim situacijskim poročilom o nemški narodni skupnosti v Južnem Tirolu, kajti večina zgoraj omenjenih vidikov iz stalnega napora v službi neke narodne skupnosti utegne koristiti tudi drugim narodnim skupinam, če se ustrezno uporabljajo.

Znano je, da je živele v trenutku priključitve Južnega Tirola k Italiji (po 1. svetovni vojni) v prostoru današnje bozenske provincе kakih 216.000 nemških Tirolcev, 12.000 Ladincev v Grödenski in Gaderski dolini in kakih 10.000 Italijanov.

Južni Tirol je bil torej za časa priključitve k Italiji pred 54 leti z izjemo zgoraj omenjenih ladinsko naseljenih dolin čisto nemško naseljeno področje.

V teku fašistične politike raznarodovanja v času med obema vojnama je bila prepovedana nega kulturnega življenja, prepovedana je bila nemška šola, prepovedan tudi nemški jezik, Južni Tirolci so bili odslovljeni iz javnih služb. S pospeševanjem priselitve naj bi domačini prišli v manjšinski položaj. To je uspelo v obeh največjih

mestih dežele, v Boznu in Meranu, vendar ne na podeželju.

Po drugi svetovni vojni so zahtevali Južni Tirolci izvedbo samoodločbe, da bi dosegli tako priključitev k Avstriji. Tej zahtevi države zmagovalke niso ustregle, marveč je prišlo do znane pariške pogodbe z dne 5. IX. 1946 med Avstrijo in Italijo, po kateri je bila Italija zadolžena, da pripravi posebne ukrepe, da garantira ljudski značaj ter kulturni in gospodarski razvoj nemško govorečega prebivalstva v Južnem Tirolu. Ti ukrepi naj bi vsebovali predvsem dalekosežno avtonomijo v Južnem Tirolu, kjer je nemški delež prebivalstva še v večini. Ta avtonomija na kulturnem, gospodarskem in socialnem področju naj bi tvorila podlago za nadaljni samostojni razvoj narodne skupnosti.

Še preden je Italija prevzela zgoraj omenjene obveznosti, so neposredno po koncu vojne alirane sile skrbele za to, da je bila dana Južnim Tirolcem spet pravica do neovirane uporabe materinščine in do kulturne javnosti. Obvezne in višje šole v materinščini učencev so bile spet ustanovljene.

V teku izvedbe pariške obveznosti je Italija razširila avtonomno področje, ki mu je bila garantirana pomembna gospodarska in socialna samostojnost, na področje sosedne province Trident, da bi ostali Južni Tirolci po izvedbi samouprave v tej regiji vedno v manjšini. Južni Tirolci torej kljub pariški pogodbi niso razpolagali s tisto samostojnostjo v narodnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem razvoju, ki bi mogla zagotoviti obstoj narodne skupnosti v naravnem razvoju.

Južni Tirolci so nedostatke nove ureditve kmalu spoznali, kajti le-ta ni ustrezala ne po cilju ne po črki pariški pogodbi. Vedno glasneje in enotneje so zahtevali pravo deželno avtonomijo za Južni Tirol, kjer razpolagajo z večino, in so to zahtevo v velikega ljudskega zborovanju v Sigmundskrunu 17. XI. 1957 artikulirali v političnem programu, ki ga gre realizirati.

Južni Tirolci so bili pri tem v — za narodno manjšino — razmeroma dobrem izhodnem položaju, kajti predstavljali so politično enoto, ki je našla izraz v enotni stranki vseh Južnih Tirolcev, v SVP. K temu je prišlo, da je avstrijska matična dežela kot pogodbeni partner pariške pogodbe prevzela meddržavno in naddržavno zastopstvo interesov in pravic te nar. skupnosti. Tako je bila dana možnost, da je prišlo do razprave ne samo v evropskih ustanovah, marveč tudi pred OZN, ki je kakor znano priporočala Italiji in Avstriji, da pospravi različna mnenja o položaju tirolske skupnosti v Italiji v direktnih pogovorih.

Po dolgotrajnih razpravah med zastopniki Avstrije in Italije ter zastopniki Južnih Tirolcev in zastopniki italijanskega državnega naroda je prišlo končno do kompromisne rešitve, po kateri je zgubila regija večino kompetenc in so jih dali deželi Južni Tirol. Nekateri novi ukrepi v prid Južnim Tirolcem so bili dodani, tako npr. vprašanje jezika in zasedbe mest v večini državnih služb v Južnem Tirolu po etničnem poročju.

Možno je trditi, da je enotni politični nastop Južnih Tirolcev in avstrijska pomoč od leta 1957 do danes privedel do bistvene izboljšanja izhodnih stališč, ki omogočajo bistveno večjo samostojnost Tirolcev v Italiji. Toda s tem resnična garancija za ohranitev skupnosti v njeni domovini še ni dana.

Če živijo člani neke narodne skupnosti, ki predstavlja narodno manjšino, stalno skupaj s člani državnega naroda, kakor je to danes v Južnem Tirolu, se more narodna skupnost samo tedaj za stalno ohraniti, če predstavlja odpornejši, naravnejši, trši element kot državni narod, in če ima ta narodna skupnost z matičnim narodom stalno povezavo in dobiva od tam stalno oskrbo.

Za tiste narodne skupnosti, ki se ne morejo nasloniti na matični narod, bi se morala evropska organizacija narodnih skupnosti posebno zavzemati, kajti one so najbolj ogrožene, ker nimajo suverene države, ki bi zastopala njih pravice in interese nasproti državi, v kateri živijo, na isti ravni. Prav iz te zamisli je nujno potreben nastanek evropskega narodnostnega prava.“

Srečanje „Mitteleurope“ bo letos posvečeno gledališču

Konec septembra in v prvih dneh oktobra bo v Gorici sedmo mednarodno srečanje „Mitteleurope“. Tokrat bo srečanje posvečeno gledališki umetnosti v srednji Evropi.

V septembru bo v Gorici več mednarodnih srečanj. Folklorna prireditve in tekmovne pevskih zborov „Seghizzi“ bosta pritegnila v mesto pevce in poslušalce iz raznih držav. Konec meseca pa bo v palači Attems štiri dni mednarodno kulturno zborovanje „Mitteleuropa“. Ta srečanja so dobila precejšnji odziv v mednarodnem kulturnem svetu in tudi v tisku sodelujočih držav. Gorica pa je postala simbol mednarodnih srečanj v tem delu Evrope.

Letošnje srečanje bo posvečeno zlasti gledališki umetnosti. Sodelovali bodo gledališčniki in umetniki iz običajnih šestih držav: Italije, Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške, Nemčije in Madžarske. Brez dvoma bodo slovenski gledališki umetniki letos številčno prisotni, pričakujejo tudi odziv slovenskih gledališčnikov iz Trsta, saj je prav Stalno gledališče ena izmed najvažnejših kulturnih komponent slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Med dnevi srečanja bodo lahko udeleženci obiskali Trst, Oglej in Gradež. **Ob priložnosti bodo priredili razstavi o Musilu in o Hoffmannu.**

Likovniki poklicnega združenja razstavljajo

Že v prejšnji številki smo na kratko omenili, da so odprli v petek, 15. septembra, v Umetniškem domu v Celovcu razstavo Poklicnega združenja likovnih umetnikov.

Predsednik Poklicnih likovnih umetnikov Erich Kucher je na otvoritvi dejal, da tu razstavljajo izključno samo člani tega Združenja. Pri tem je omenil, da le-to nima nobenega vpliva na stil posameznih umetnikov. Če tu, v Umetniškem domu, razstavlja 35 likovnikov, potem je to 35 posameznih umetnikov-individualistov. Seveda pa pri tem ni rečeno, da lahko vsak slikar, grafik ali kipar zmerom ustvarja le prvovrstna dela, temveč je tako, da med njimi najdemo tudi slabša dela, ker mu je pač enkrat spodletelo. Pri nas na Koroškem, je dejal predsednik Kucher, se v zadnjem času pojavljajo tendence, da poskuša na likovnem področju prodreti v javnost že vsak diletant; za njegovo afirmacijo pa so kot nalašč mesta, kot gostilne, hoteli in restavracije, kar prinaša korist obema. Potem mu priskoči na pomoč še časopisna reklama. Tako npr. najde v časopisju prav umetnik le malo mesta, slabemu diletantu pa je posvečen obširen članek.

Združenje poklicnih likovnih umetnikov za Koroško razstavlja enkrat na leto. Prav to združenje je bilo tisto, ki je pred leti prvič predstavilo danes že znane umetnike, kot so Petschounig, Tatschl, Krawagna, Jeschofnig in Koller; to je plemenita ideja, ki daje prednost tudi mladim umetnikom, da se na ta način afirmirajo. To Združenje šteje danes okoli 90 članov.

Na razstavi je predsednik Združenja likovnikov pozdravil častne goste, med drugimi superintendenta Pellarja, predsednika deželnega zbora Tilliana, namestnika deželavarja dr. Weißmanna, župana Außerwinklerja itd.

Kot smo že zgoraj navedli, razstavlja v Umetniškem domu 35 likovnikov: slikarjev, grafikov in kiparjev, z okrog 100 deli. Tu so, da omenimo le nekatere: Koller, Kucher, Schmid, Tatschl, Ilse Mayr, Götzl, Löbl, Lia Larisch, Graef, Kaplenig in drugi.

Razstava bo odprta do 29. septembra, dnevno od 9. do 12. in od 14. do 17. ure, in je zaradi velikega števila izredno lepih del vredna, da si jo ogledate. B. L.

UNIV. DOCENT TRŽAŠKE UNIVERZE DR. ALEŠ LOKAR:

(1. nadaljevanje)

Jezik: Integracija - asimilacija - most

Nekaj podobnega se bi dalo na prvi pogled reči tudi o južnotiroolski manjšini. Nemški svet in Italijanom tako neznan, da bi ga bilo treba izrecno južnotirolcem odkrivati in obratno. Vendar ima vtis, v kolikor so pač lahko takšni splošni vtisi veljavni, da ima južnotirolska manjšina lahko kljub vsemu precejšnjo funkcijo mostu med nemškim in italijanskim svetom. Nemški tip civilizacije je v Italiji, kljub vsem zgodovinskim stikom, še precej tuj. Medsebojno spoznavanje marsikje še sloni na nesporazumih, ki imajo svoje korenine v preteklosti. Način, kako si Italijan predstavlja Nemca in Nemeč Italijana, je v mnogočem le površen kliše, pri katerem igrajo predsodki pa površno znana in poznana zgodovinska dejavnost kar precejšnjo vlogo. Med tujimi svetovnimi jeziki je v Italiji nemščina na splošno manj znana. V spoznavanju severnega, nemškega sveta pri Italijanih, ima lahko tudi ta manjšina določeno vlogo, recimo pri vseh tistih množicah iz meščanskega sloja iz Milana, Bologne, Firenze in Rima, ki se enkrat ali dvakrat na leto popeljejo na smučarski ali letni dopust med slikovite južnotirolske doline in vrhove ter tam v tesnem stiku z živo manjšinsko stvarnostjo spoznavajo tip drugačne, srednjeevropske civilizacije, njen drugačen utrip in ritem, njeno drugačno mentaliteto, vrednote in čare. Tega aspekta problema nikakor ne bi smeli

podcenjevati! Intelektualci so bolj nagnjeni v študiozno in kabinetno osvajanje problemov, toda za široke množice je turistični pristop prav tako odgovorjajoč. V turističnem stiku se marsikatera psihološka pregrada poruši prej in lažje (predvsem igraje in z manjšo mero osebnega truda), kakor pa se to dogaja med študijem in napenjanjem možganov.

Zaradi še manjšega medsebojnega spoznavanja med slovanskim svetom in posebej za južno-slovanskim ter italijanskim, ima kar se mi zdi jasno, slovenska manjšina v Italiji še večje možnosti, da odigra funkcijo mostu. Tu so zgodovinski nesporazumi še večji. Tu so klišeji iz preteklosti še bolj železni. Tu je medsebojno zaupanje čestokrat še globlje. Pa tudi razni predsodki so globlje zakoreninjeni.

Zato zavzema tu manjšina, po neki naravni danosti, vlogo posrednika in to ne glede na zunanje, formalno politične odnose. Emidij Susic, zunanji sodelavec Instituta za mednarodno sociologijo v Gorici je v številki 33/34 revije MOST, objavil zanimivo študijo o „Mejnih odnosih med Furlanijo-Juljsko Benečijo, Slovenijo, Koroško in Hrvaško“. Pri tem je številčno raziskal odnose, ki so se na raznih področjih človeškega udejstvovanja razvijali preko italijansko-jugoslovanske meje v obeh smereh. Med temi je ločil homoetnične odnose od pluri-

etničnih, to se pravi, odnose, ki jih imajo preko meje pripadniki iste etnične skupine (recimo, Slovenci iz Slovenije s Slovenci v zamejstvu ter Italijani iz Italije s tistimi, ki žive v Jugoslaviji) od odnosov, ki jih imajo med seboj pripadniki različnih etničnih skupin. Ugotovil je, da so v letu 1956 homoetnični odnosi predstavljali 66,3, v letu 1963 63, 2, ter v letu 1970 61,1 odst. vseh odnosov. Tu se, po mojem mnenju, precej jasno kaže, da ima prav manjšina po naravni danosti vlogo motorja, populzatorja stikov in odnosov. V kolikor se Susičeve številke signifikativne, bi lahko sklepali, da je sprva prav manjšina dominanten faktor na področju medsebojnih stikov, ki pa sčasoma, po opravljeni nalogi, prepušča svojo vlogo neposrednim stikom med sosednjima narodoma.

To manjšinsko posredovanje je verjetno nujno prav v prvi fazi stikov in spoznavanja, ker je sicer na začetku psihološki zid najvišji in najtežje premostljiv. Naj navedem lep primer o tem:

Leta 1971 je italijanski pisatelj Mario Soldati izdal knjigo „Vino al Vino“ (Vino vinu), kjer opisuje neko svoje potovanje po Italiji, čigar glavni namen je odkrivanje vin iz različnih krajev. Med potjo dospe tudi na Goriško in se ustavi pri znanem vinogradniku Gradimiro Gradniku iz Brd. Po enološki poskušnji na Gradnikovem posestvu, ga povabijo onkraj meje v Medano na slavje v čast slovenskemu pesniku Alojzu Gradniku. Opis tega potovanja in stikov, ki jih je Soldati imel v Brdih je prav gotovo eden najlepših, najprisančnejših, bistrih in umetniško dovršenih prikazov na-

čina življenja in kulture Slovencev, kar sem jih kdajkoli bral. S knjigo, ki je izšla v veliki nakladi najprej v znanem ženskem tedniku Grazia, pozneje pa pri založbi Mondadori in so jo brali po vsej Italiji, je Soldati prav gotovo dosti pripomogel k temu, da se na tako imenovani vzhodni meji bolje medsebojno razumemo.

V tem vidim lep primer spontanega posredovanja manjšine in manjšincev v korist boljšega medsebojnega spoznavanja.

Toda spontanost še zdaleka ne more izčrpati vseh možnosti, ki jih takšni odnosi nudijo.

Če naj politično mislimo, in če naj vloga mostu ne postane prazna fraza, kakor je bilo omenjeno že na začetku tega sestavka, je potrebno, da to propenzijo manjšine podkrepimo z javnimi ukrepi, priznanimi funkcijami, strukturnimi spremembami, v katerih naj ima manjšina, kot faktor zblizevanja, posebno vlogo. Kajti, če naj manjšina res ima funkcijo mostu, potem bi morali njeni pripadniki zavzeti vse tiste javne položaje, ki so za takšno funkcijo potrebni in priznani.

Tu pa smo na povsem novem področju, ki se ga doslej, kolikor je meni znano, še nihče ni dotaknil.

Funkcija mostu bo postala priznana vloga le takrat, kadar bodo stale javne strukture, ki jo bodo nosile in podpirale in v katerih bo manjšina, zaradi svoje tipične specializacije ter intersistemskosti zavzela vodilna mesta! Logika funkcije mostu nas privede prav do tega zaključka, ki se mu nikakor ne moremo izmakniti. (Dalje prihodnjic)

Pismo bralcev:

ANTWORT AN DEN „WINDISCHEN“
KARL JERNEJ JUN.

Ich war verwundert, daß Du als mein Nachbar über den Umweg eines Leserbriefes an Kärntner Tageszeitung Fragen an mich stellst. Bisher haben wir uns immer persönlich und direkt, übrigens in slowenischer Sprache ausgesprochen. Da meine Antwort vielleicht auch andere interessieren wird, will ich sie den Zeitungen, die Deinen Leserbrief veröffentlichten, nicht vorenthalten.

Zunächst möchte ich feststellen, daß ich am Gespräch mit Herrn Bundeskanzler Dr. Bruno Kreisky wohl als Slowene, nicht jedoch als Vertreter oder Führer slowenischer Organisationen teilgenommen habe. Zur Frage, wo die verschleppten Kärntner von den Partisanen „verscharrt“ wurden, kann ich ebensowenig sagen, wie vermutlich Dein Vater, der bis zu seiner Verhaftung durch die Gestapo ebenfalls Aktiver war. Daß es Slowenen gibt, die mehr oder weniger plötzlich nicht mehr Slowenen sein wollen, ist keineswegs neu, doch werfen solche „Austritte“ ein bezeichnendes Licht oder besser einen üblen Schatten auf unsere Kärntner Wirklichkeit. Die zweisprachigen topographischen Aufschriften sollen in den Verwaltungs- und Gerichtsbezirken Kärntens mit slowenischer oder gemischter Bevölkerung angebracht werden, wie es der Staatsvertrag von 1955 im Artikel 7 Absatz 3 vorsieht.

Wenn jeder, der sich berufen fühlt, zu Fragen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten öffentlich das Wort zu ergreifen, zuerst nachdenken würde, dann würden solche Leserbriefe, wie Du ihn verfaßt hast, wirklich endgültig der Vergangenheit angehören.

Johann Wutte

SEHR GEEHRTER
HERR BUNDESKANZLER!

In der Kärntner Tageszeitung vom 3. 9. 1972 habe ich den Artikel „Versöhnliches Gespräch zwischen Bundeskanzler Kreisky, Oberst a. D. Klinge und Slowenenvertreter Wutte“ gelesen.

Darf ich dazu als Kärntnerin ein paar Gedanken hinzufügen?

Meiner Meinung nach ist die Slowenen- und Windischen-Frage in Essenz eine Groteske, welche in ihrer Art wohl einzigartig in der Welt bestehen dürfte. Ich kenne kein Volk, welches sich seiner eigenen Nationalität und Muttersprache so intensiv schämt, wie die Slowenen. Herr Wutte hat mit seiner diesbezüglichen Feststellung in der Tat recht. Es gibt Streit wegen der Sprache in rein slowenischen Familien und es gibt Slowenen, welche fanatisch alles Slowenische bekämpfen und auf ihre Art verdeutschen. Sie verwandeln slowenische Bräuche, Trachten und Lieder usw. in sogenanntes Deutschum einzig und allein durch Beifügung deutscher Wörter.

Die Selbstverachtung der Slowenen scheint ihnen angeboren zu sein, denn die mehr oder weniger freiwillige Germanisierung der Slowenen ist schon Jahrhunderte hindurch geübt worden, was man auch ohne Geschichtsbücher leicht an der Landkarte weiter Teile Österreichs ablesen kann.

Interessant ist, daß auch jene Slowenen, die erst in den letzten Jahren aus Jugoslawien kommend, keinen Nationalstolz haben, wie er für andere Völker selbstverständlich ist, wenn sie sich im Auslande niederlassen. Unter den sogenannten Volksdeutschen aus Jugoslawien gibt es mehr solche mit slowenischen als jene mit deutschen Zunamen, ganz abgesehen von ihren überwiegend slawischen körperlichen Merkmalen.

Slowenische Namen wurden schon lange germanisiert (siehe auch meiner) und zwar in einer fast ausschließlich naiven Art und Weise. Z. B. u. a.: die sehr häufig auf „nikt“ endenden slowenischen Namen wurden auf „nig“ umgewandelt. Die Endung „nig“ sollte den deutschen Ausweis dokumentieren. Dabei wurde aber übersehen, daß trotz des „nigs“, der Sinn des Namens slowenisch blieb, während er zu Deutsch keinerlei Bedeutung hinzugewonnen hatte.

Dieselbe Groteske spielt sich nun bei den zukünftigen slowenischen Ortstafeln ab. Die meisten Ortstafeln haben ohnehin einen slowenischen Stamm in ihren Ortsnamen und nur wenige wurden echt verdeutscht.

Der Geist solcher Tatsachen spricht für sich selbst. Derselbe Geist beleuchtet auch die Forderung nach einer Minderheitenfeststellung. An Hand von Berg-Fluß- und Orts-

Poročilo o položaju gradiščanskih
Hrvatov na kongresu FUENS

Na kongresu narodnih skupnosti Alpe-Jadran v Trbižu, je govoril tudi direktor Hrvaškega kulturnega društva, Alfons Kornfeind.

Že več kot 400 let živijo Hrvati na področju današnje Gradiščanske kot nacionalna manjšina. Njih naselitev je pogojena s tedanjimi razmerami v današnji Hrvatski in od Turkov povzročene depopulacije in opustošenja tistega področja, ki so ga Hrvati nanovo naselili. Domnevajo, da je približno 100.000 ljudi iz Hrvatske šlo v negotovo bodočnost.

Novi naseljenci so v tistem času našli na zahodnem Madžarskem, na Nižjem Avstrijskem ter deloma na Moravskem in na Slovaškem novo domovino, ki so jo znali kultivirati v razmeroma kratkem času.

Razmerje med Hrvati in novimi sosedi ni bilo vedno najboljšo, zaradi česar je prišlo večkrat do resnejših težav. Zapiski v urbarjih tiste dobe o tem poročajo. Medtem ko v prej velikem naselitem področju današnje Nižje Avstrije danes samo še v občinah Au in Hof govorijo hrvaško (in tudi samo starejša generacija), so bile razmere za Hrvate na zahodnem Madžarskem boljše. Vzrok temu je večja toleranca veleposestnikov na Madžarskem. Na Moravskem so Hrvate v zadnjih desetletjih popolnoma asimilirali, na Slovaškem so se maloštevilne hrvaške občine ohranile do danes.

S priključitvijo zahodne Madžarske k Avstriji v letu 1921 je prišel tudi večji del naseljenih Hrvatov — tedaj približno 42.000 — k Avstriji. Najmlajša avstrijska zvezna dežela je dobila ime Gradiščanska in zato se imenujejo od tedaj tukaj naseljeni Hrvati gradiščanski Hrvati.

Gradiščanski Hrvati na Gradiščanskem ne živijo na strnjem ozemlju. Njih vasi tvorijo pet jezikovnih otokov in so razdeljene v vseh okrajih dežele (razen Jennersdorfa), ki meji na Jugoslavijo.

Danes živi na Gradiščanskem še približno 35.000 Hrvatov, razmeroma veliko število Hrvatov živi na Dunaju in končno moremo prštevat Hrvate vzdolž avstrijske meje na Slovaškem in Madžarskem skupini gradiščanskih Hrvatov, ker so skozi stoletja živeli z nami v isti državi in ker govorijo isti jezik.

Število gradiščanskih Hrvatov se manjša, kar je pogojeno s spremembo strukture v občinah, ki povzročijo odseljevanje v mesta (predvsem Dunaj), in z asimilacijo. Treba pa je reči, da prizadene sprememba strukture vse pretežno agrarne občine v deželi.

Razmerje gradiščanskih Hrvatov do sedesov je pristrčno in korektno. Hrvati so bili in so lojalni državljani, kar potrjujejo tudi oficialni avstrijski krogi. Nesoglasij nacionalnega značaja ni več.

V senžermenski mirovni pogodbi in v avstrijski državni pogodbi iz leta 1955 so pravice gradiščanskih Hrvatov fiksirane. Vendar tudi še danes, leta 1972 čakamo na izvedbo teh zakonov.

Tudi gradiščanski Hrvati težijo — kot ostalo avstrijsko prebivalstvo — k nemškimi strankam ÖVP in SPÖ. Če bi imeli obe stranki v nacionalnem oziru iste nazore, bi to bilo za manjšino brez dvoma pozitivno. Žal pa so nazori glavnih reprezentantov obeh velikih strank v nacionalnem oziru še vedno tako različni, da ni možno misliti na pametno sodelovanje. Ta različna gledanja so pristojnim oblastem dobrodošlo opravi-

namen in ganz Kärnten und darüber hinaus könnte man Nachfahren von ehemaligen Minderheiten feststellen.

Ich denke, daß es für ein Volk, welches sich unter die Bildungsnation zählt, eine sehr unbefriedigende Klassifikation ergibt, wenn es sich solche Denkfehler erlaubt. Es bleibt nur zu hoffen, daß diese Denk- und Charaktermängel des slowenischen Volkes nicht erbedingt sind. Nur dann könnte sich mit der Zeit ein Großteil aller Probleme der Slowenen-Windischen von selbst lösen, jener der erbslawischen Deutschen miteingeschlossen. Mein Brief ist sicher nicht in glatten Formulierungen geschrieben aber ich denke, daß es schon längst an der Zeit ist, eine Groteske auch so zu benennen, auch wenn es die Öffentlichkeit und ein ganzes Volk betrifft.

Ich verbleibe mit dem Ausdruck meiner besonderen Hochachtung
Ihre
Dr. Maria Rebernic

čilo za lastno pasivnost pri izpolnjevanju pogodbenih obveznosti.

Zastopniki Hrvatov v ÖVP se priznavajo k svoji narodnosti in jo želijo ohraniti. V tem smislu vplivajo tudi na volilce in podpirajo vse koristne iniciative.

Merodajni Hrvati v SPÖ ne zamolčijo svoje narodnosti, pač pa se zavzemajo za asimilacijo. Po njih mnenju je hrvaščina ovira pri gospodarskem in socialnem vzponu. Zato delajo težave hrvaščini v šolah in nimajo interesa, da bi se hrvaška kultura razvila. Hrvaška kultura ima zanje samo muzealno vrednost, ki se je poslužujejo ob reprezentativnih prilikah. Deželno vodstvo SPÖ to zadržanje odobrava, kajti ničesar ne stori proti narodnosti sovražnemu zadržanju strankarskih prijateljev.

Največja nadstrankarska organizacija gradiščanskih Hrvatov je Hrvaško kulturno društvo u Gradišču, ki je bilo ustanovljeno leta 1929. Čeprav ima Hrvaško kulturno društvo med svojimi člani tako Hrvate v ÖVP, kot tudi Hrvate v SPÖ in čeprav skuša na nadstrankarski bazi pospeševati hrvaško kulturo, odklanja merodajni v SPÖ društvo zaradi baje enostranskih političnih nazorov. Vodstvo društva je že večkrat poskusilo združiti obe skupini v nacionalnih vprašanjih. Vsa prizadevanja so se razbila ob zadržanju socialističnih mandatarjev.

Šolstvo ne ustreza zakonom. Mnoge občine imajo sicer dvojezične šole. V zadnjem času opažamo tendenco po zložitvi manjših šol v eno višje organizirano, ki bi omogočala otrokom boljšo izobrazbo. Tudi mi smo za tako rešitev, toda samo, če se zložijo dvojezične šole. Kjer to ni možno, naj ostane šola v interesu Hrvatov nespremenjena v dosedanjih obliki. Isto mnenje zastopamo tudi pri zložitvi občin. Žal se to že doslej ni docela upoštevalo, tako da se je spet zmanjšala baza manjšine.

Samo v dveh hrvaških občinah (Siegen-dorf in Großwarasdorf) imamo glavno šolo. Nemščina je tam učni jezik, hrvaščina prost predmet. Tudi na drugih šolah se trudimo doseči možnost nadaljnje izobrazbe v hrvaščini za hrvaške otroke. Na nekaterih šolah učijo hrvaščino kot prost predmet popoldne. Višjih šol Hrvati nimamo.

V gospodarskem oziru se je v zadnjih letih marsikaj spremenilo. Agrarno področje se je mehaniziralo in dalo na voljo delovno silo. Industrije je malo. Gradiščanska ima mnogo delavcev-vozačev; njim se pridružijo delavci iz poljedelstva. Vsi se morajo daleč voziti ali se preseliti v industrijske občine. Obrti je bilo med Hrvati že od nekdaj malo. Hrvaški jezik nikjer ni handicap v poklicnem življenju. Nasprotno!

Omeniti je treba še nekatere pojave sodobne civilizacije, ki ogrožajo existenco vsakršne manjšine. Komunikacijska sredstva tisk, radio in televizija ter močna motorizacija so činitelji, da pripada jeziku večinskega naroda večji pomen kot kdaj prej. Ljudje so postali bolj gibljivi; to manjšini ni v prid.

Omenjena sredstva vplivajo s svojim jezikom na slehernega človeka v najmanjši vasi. Nimamo radijskih in televizijskih oddaj v hrvaščini. Izdajamo samo tedenska glasila. Jezika manjšine v javnem življenju skoraj ni. Že skozi leta zahtevamo hrvaške radijske oddaje, vendar ORF ni pripravljen (kljub svojim pet programom) dati čas za

Slovensko prosvetno društvo „Dani-ca“ v št. Vidu v Podjuni vabi na proslavo

60-LETNICE USTANOVITVE
DRUŠTVENEGA PEVSKEGA ZBORA

v nedeljo, 24. septembra 1972, ob 14.00 uri na vrtu gostilne pri Voglu v št. Primožu.

Na sporedu bo: Jubilejna svečanost — Srečanje podjunske pevskih zborov — Zabava s plesom.

K številni udeležbi vabi odbor.

V primeru slabega vremena bo proslava ob istem času v farni dvorani v Škocijanu.

Pri zabavi, ki bo pri Voglu v št. Primožu tudi ob slabem vremenu, bodo igrali „Veseli trgovci“ iz Kranja.

hrvaške oddaje na razpolago, čeprav ima Gradiščanska svoj deželni studio. Z vsem neutemeljenimi argumenti nas prikrajšajo za elementarno pravico. Primere v drugih predelih Avstrije ali v inozemstvu ignorirajo. Kje ostane tako hvaljena avstrijska toleranca?!

Hrvaško tiskovno društvo (Hrvaško štamparsko društvo) izdaja letno koledar in priložnostno literarne proizvode v hrvaščini, ki

Mnogo naporov bo potrebnih, da bomo ohranili obstoj naše manjšine, kajti medtem ko je prišlo v času pred 1938 vsaj na deželni ravni s § 7 deželnega šolskega zakona iz leta 1937 do izvedbe tako važne senžermenske pogodbe, se v času od 1945 in predvsem po podpisu državne pogodbe 1955 na legističnem področju ni več zgodilo, kakor da so zavarovali omenjeni deželni zakon iz leta 1937 z ustavno določbo. Ni prišlo do lastnega šolskega oddelka za hrvaško št. štvo pri deželnem šolskem svetu, ne do vedbe drugih določil državne pogodbe. Dežela sklepa šolske zakone, ki nikakor niso prijazni manjšini.

Posebno poglavje na Gradiščanskem je namestitev dvojezičnih topografskih napisov. Medtem ko je na Koroškem zakonodajalec storil prvi, čeprav nezadovoljni korak, tega problema zakonodajalec na Gradiščanskem ne vidi, ker ne more biti kar — po mnenju nekaterih — ne sme biti. Krajevne table neznanci stalno dopolnjujejo z dodatnimi hrvaškimi napiski to se javnosti hoté zamolči. Čeprav Hrvaško kulturno društvo zahteva samo za kraje, kjer živi 20 odst. Hrvatov, inscenira skupina okoli Robaka protiakcije, pri kateri se kuha strankarska juha in se podkurijo nacionalna nasprotstva v večinskem narodu.

Državna pogodba pa ni strankarska zadeva, ampak svečano sprejeta obveznost vse Avstrije in Gradiščanske. Prejšnji svetni minister in sedanji načelnik kluba SPÖ je izjavil, da je Avstrija dolžna svojem ugledu izpolniti obveznosti iz državne pogodbe in da toleranca sama ne zadošča.

Zaključno moram žal ugotoviti, da ne na deželni, ne na državni ravni razen zgoraj citiranega dež. zakona 1937 ni določbe, ki bi obstoj kake jezikovne manjšine na Gradiščanskem zaščitila.

Graški jesenski velesejem

Letočni Graški jesenski velesejem bodo odprli v soboto, 30. septembra, in bo trajal do nedelje, 8. oktobra. Podrobnejše poročilo o velesejmu bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

VABILO

Zveza absolventk gospodinjstkih šol prisrčno vabi nekdanje učenke in tudi vse, ki so dobre volje, na SREČANJE, ki bo v nedeljo, 1. oktobra 1972,

na Brezjah

Naša skupna sveta maša bo ob pol enih (12.30) pri Mariji. Po končani pobožnosti v cerkvi se zberemo zadaj na dvorišču, kjer nam bodo dekleta zapele in zarajale in še kaj veselega pripravile.

Absolventke ste naprošene, da pridete v dečlah (dirndelnih), ki ste si jih v šolah napravile. Vsaka, ki prejme vabilo, naj povabi še druge absolventke v svoji bližini in znanke ter domače.

V upanju, da se vabilu vse odzovete, na veselo svidenje na Brezjah!

ZAČETEK POUKA

Kmetijsko gospodinjstki šoli

V ŠT. JAKOBU V ROŽU IN ŠT. RUPERTU PRI VELIKOVCU sporočata, da se pouk na šolah prične 3. oktobra. Na razpolago je še nekaj prostorov, zato se lahko še prijavite dekleta, če bi katera želela obiskati eno ali drugo teh šol.

Vodstvo šol

Narodnostni kongres v ogledalu časopisov

Prvi regionalni kongres Alpe-Jadran je našel širok odmev med koroškimi časopisi, našel pa je tudi ustrezno mesto v avstrijski televiziji, ki je oddajala v „Österreich-Bild“ intervju s predsednikom dr. Volggerjem in podpredsednikom unije dr. Vospornikom, ter v avstrijskem radiu — v nemškem in slovenskem programu.

V informacijo prinašamo nekaj odlomkov iz koroških časopisov.

V kärntner Tageszeitung (10. septembra 1972) piše Iwan P. Lukan pod naslovom

WIRKLICH ZUFRIEDEN SIND DIE EINZELNEN VOLKSGRUPPEN NICHT

Univ.-Doz. Dr. Erik Prunč (Universität Graz) referirte anschließend zum Thema: „Sprache: Kultur — Kommunikation“, wobei er festhielt, daß die Sprache den Menschen kennzeichnet, d. h. seine Denkensart und den Ausdruck seines Kulturlebens wiedergibt. Daraus resultiert seiner Meinung nach die Aufgabe einer humanistischen Gesellschaft, die Sprache gleich anderen historischen und naturhistorischen Denkmälern zu schützen und dort, wo ein Teil ihrer Elemente am Aussterben ist, wenigstens zu „archivieren“ und wissenschaftlich zu erforschen, um sie als Bildungs- und Erkenntnisgut zu bewahren. Wie er weiter ausführte, lebt die Sprache jedoch nur in der Kommunikation. Um jedoch dieser Aufgabe gerecht zu werden, muß eine Sprache alle ihre Bereiche voll entfalten und ungehindert die neuen geistigen und materiellen Inhalte, die ihr in der sich ständig verändernden Umwelt begegnen, auch sprachlich erfassen zu können. Der Referent unterstrich, daß es in der Zeit globaler Nachbarschaft notwendig ist, Mittler zu finden, die, ausgehend von der sprachlichen Eigenheit die so oft zitierte „Brücke“ zum Anderssein des anderen schlagen können. Den Angehörigen nationaler Minderheiten, die — meist in-

stellt hatte, eine weitgehende Übereinstimmung festzustellen wäre. Gleichzeitig hob er neben der materiellen Unterstützung, die das Land dem Kongreß zuteil werden ließ, auch die ideelle Komponente hervor. Mit Befriedigungspolitik nach außen müsse eine Verständigungspolitik im Lande selbst einhergehen.

Der Vorsitzende des Regionalkongresses und FUEV-Vizepräsident Doktor Vospornik wies in seinen Dankesworten an den Landeshauptmann u. a. auf die Anwesenheit zweier prominenter Wissenschaftler, nämlich von Prof. Dr. Theodor Veiter und des Triestiner Dozenten Dr. Lokar, hin.

Vospornik meinte weiters, daß er sich mit den landespolitischen Zielen identifiziere, doch gewänne die Volksgruppe manchmal den Eindruck, daß sie in dieses Konzept nicht voll einbezogen sei und übergangen werde. Der Redner gab noch der Erwartung Ausdruck, daß es in Bälde zur Schaffung eines ständigen Ausschusses käme, damit alle aus dem Artikel sieben des Staatsvertrages resultierenden Verpflichtungen im Einvernehmen mit der slowenischen Volksgruppe gelöst werden.

Drugi predsednik koroškega deželnega zbora dr. Wolfgang Mayerhofer, ki je ves prvi del kongresa bival v Trbižu in udeležence na kongresu tudi v imenu svoje stranke (ÖVP) pozdravil, je zapisal v celovski Volkszeitung (Volkszeitung, 13. sept. 1972):

EUROPAS MINDERHEITEN HABEN VIELE PROBLEME

Der Volksgruppenkongreß Alpen-Adria — Die Südtiroler konnten sich am besten behaupten — Manche wollen die Assimilierung

Wer sich einen Überblick über die Situation der Volksgruppen in unserem Raum verschaffen wollte, ist bei dem Kongreß der Föderalistischen Union Europäischer Volksgruppen in Seifnitz auf seine Rechnung gekommen.

Zunächst der Überblick: Die Südtiroler Volksgruppe ist die einzige, die seit 1918 zahlenmäßig zugenommen hat, wenn auch nicht in dem gleichen Verhältnis, in dem die Italiener auf Südtiroler Boden sich vermehrt haben. Die Südtiroler Volkspartei ist die geschlossene politische Einheit dieser Volksgruppe. Die Südtiroler kämpfen weiterhin um ihren Lebensraum, weil die Zuwanderung von außen uneingeschränkt möglich ist.

Die burgenländischen Kroaten bewohnen ähnlich wie die Kärntner Slowenen kein zusammenhängendes Gebiet. Ihre Dörfer bilden fünf Sprachinseln. Nach Angabe des Präsidenten des kroatischen Kulturvereines leben heute in Burgenland noch 35.000 Kroaten. Politisch bilden sie keine Einheit, sondern tendieren wie die übrige österreichische Bevölkerung zu den großen Parteien ÖVP und SPÖ. In völkischer

Hinsicht haben aber diese Parteien nicht gleiche Ansichten. Die Vertreter der Kroaten in der ÖVP bekennen sich zu ihrem Volkstum und wollen es auch erhalten. Die maßgebenden Kroaten innerhalb der SPÖ verschweigen zwar ihr Volkstum nicht, aber sie treten für die Assimilation ein, weil sie glauben, daß die kroatische Sprache ein Hindernis für den wirtschaftlichen und sozialen Aufstieg ist.

Die Zahl der Kärntner Slowenen wurde von deren Vertretern nicht angegeben. Wenn auch nicht ausgesprochen, so wissen wir es ja, daß auch die Kärntner Slowenen keine politische Einheit bilden, sondern zu wenigstens drei politischen Parteien (ÖVP, SPÖ, KPÖ) tendieren. Sie wehren sich gegen die sogenannte „Windische-Theorie“ in der Furcht, aus volksbewußten Slowenen über kärntner-treue Windische deutschsprachige Österreicher zu werden. Wie der bekannte Beschluß der Slowenischen Gemeinderäte in Tainach zeigt (bei den politischen Wahlen als selbständige slowenische Partei zu kandidieren), fürchten sie auch, den wirtschaftlichen Wohlstandsversprechungen der SPÖ zu erliegen oder von der ÖVP nicht genügend unterstützt zu werden. Die Gemeinderatswahlen im Frühjahr 1973 werden zeigen, wie politisch geschlossen die Kärntner Slowenen tatsächlich sind.

Die Kärntner Slowenen fordern die restlose Erfüllung des Staatsvertrages Art. VII, die Errichtung eines slowenischen Kulturheimes und die Einsetzung eines ständigen Kontaktkomitees zur österreichischen Bundesregierung.

Es ist unmöglich, die Probleme der anderen Volksgruppen, wie der Ladiner, der Slovenen in Triest und Görz oder Udine sowie der Friaulaner, in diesem Rahmen einzeln zu behandeln. Wünsche und Beschwerden sind jedoch bei allen Volksgruppen nahezu die gleichen. Es geht um die Erhaltung und womöglich um die Ausweitung des Bestandes. Alle Volksgruppen als Minderheit in einem Staatsverband fürchten auf der einen Seite die Assimilierung und dadurch Selbstaufgabe. Sie wird von der Mehrheit meist stark gefördert und ist nicht immer freiwillig. Auf der anderen Seite steht die Ausschließung und sogar die Unterdrückung.

Zwei Gedanken sind mir bei der Tagung in Campo Rosso aufgefallen:

Außer dem wirtschaftlichen, materiellen Erfolg gibt es noch etwas anderes. Wohlleben allein kann den entwurzelten Menschen auf die Dauer nicht befriedigen. Bildung und Erhaltung der völkischen Eigenheit schaffen länger währendes menschliches Glück.

Und: Keine Volksgruppe wünscht in ein Ghetto gesperrt und dort wie seltene Tiere erhalten zu werden. Nur im Spiegel des anderen Volkes und in der Zusammenarbeit mit ihm wird der eigene Wert erkannt. In der Verständigung mit den anderen Völkern liegt der Sinn des selbständigen völkischen Denkens.

VABILO

Posojilnica v Št. Jakobu v Rožu vabi na slavnostno proslavo ob

100-letnici ustanovitve

ki bo v nedeljo, dne 24. septembra, ob 14. uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu.

SPORED: Pevski koncert, recitacije in slavnostni govor.

Vabljeni vsi, da počastimo ta pomembni jubilej najstarejše podeželske posojilnice Avstrije.

M. KUMER:

(2. nadaljevanje)

Iz starih dohtarških bukev

Za bolan in pokvarjen želodec nasvetuje 17 receptov:

1. In snej za en bob myre, je za želodec, ko je z vetrom napolnjen.
2. In ko bi eden vsako večer 3 zernje Mastiksa snedel, bi ga nikoli želodec ne bolel.
3. In cimet in nageljne rabi, z vinom pokrepča želodec.
4. In Imberh in kimino v vinu kuhaj in pij, odzame boleznj želodca, ko so vetri notraj.
5. In Citwant in Goltant kuhaj v vini ali vodi in pij, pokrepča želodec in zagrije vse notranje ude.
6. In Kalmuž in Encian s sladkorjem rabi, lodec in odpre vetre in žene črve.
7. In rabi pomerančevo skorjo, je dobro za mrzel želodec.
8. In pij Zavrjevo vodo trikrat na dan, razdeli cah vlažnost in zagrije želodec.
9. In Mata, suha al zelena, je dobra za želodec, da cera, brani črez dajati.
10. In kadar v želodcu teži in boli rabi divji polaj, razdeli vetre.
11. In Timus pomaga za tiščanje v želodcu.
12. In Fenhel krepča želodec.
13. In Rožmarinova šupa na opečenem kruhu je dobro za mrzel želodec, kateri ne more jedi obdržati.
14. In Komičice v vinu kuhaj in pij, zagrije mrzel želodec.
15. In Luštrakov koren v vinu kuhaj in pij, pomaga za želodec.

16. In Myro, Metliko, Fige v vinu kuhaj in pij, zagrije mrzel želodec.

17. In Meliso na tešče rabi, zagrije želodec.

Nato nasvetuje knjiga še zdravila za „zunaj gor pokladanje“ na želodec in navede še osem receptov za „Veselje k jedi naredi“:

1. In Kordmömlein in Aniš z vinom pij, naredi veselje do jedi, da boš rad jedel.
2. In Citron in Goltant kuhaj v vini in pij.
3. In Solato z olejem jej, dobiš veselje do jedi.
4. In sladki les zvečji, in pogovni sline, vgasi žejo in potolaži glad.

ÖVP: V manjšinski politiki nič novega

V ponedeljek je klub poslancev ÖVP v koroškem deželnem zboru preredil tiskovno konferenco, na kateri je seznanil tisk z rezultati posvetovanja, katerega je imel klub poslancev pretekli teden v Kleinkirchheimu. Na svojem zasedanju so poslanci sklenili, da bodo zahtevali posebno sejo deželnega zbora glede zaskrbiljive umazanije koroških jezer. To sejo zahtevajo predvsem zato, ker se doslej pri dveh proračunskih zakonih ta mesta niso upoštevala. Nadalje želijo poslanci primerne ukrepe deželnega zbora glede programa gradnje cest ter otroških vrtcev. Posebno poglavje so posvetili spremembam v ustavi, zaradi katerih se trenutno pogajajo stranke v deželnem zboru. Predsednik deželnega zbora dr. Mayrhofer je h spremembam v ustavi pripomnil, da se je demokracija razvijala dalje, deželna ustava pa se je komaj spremenila. V posameznem nameravajo ustvariti mesto predstavnika naroda (Volksanwalt) — Mayrhofer je tu posebej omenil, da je zadnji kongres FUENS razpravljal o isti zadevi —, uvedbo vprašalne ure v deželnem zboru, polno svobodo govora za člane deželne vlade v deželnem zboru, novo uredbo določb nezdržljivosti ter druge podrobnosti.

Diskusija pa se je kaj kmalu zavrtila okoli manjšinskega vprašanja. Na vprašanje nekoga novinarja, ali bo potrebna tudi za manjšinsko vprašanje izredna seja deželnega zbora, je dejal predsednik koroške ÖVP, Bacher, da upa, da je ne bo treba. Tudi je neki časnikar stavil vprašanje, zakaj se na svojem zasedanju v Kleinkirchheimu niso bavili s perečim manjšinskim vprašanjem, a ni dobil zadovoljivega odgovora. Deželni svetnik Bacher je dejal, da je treba iskati rešitev s prizadetim prebivalstvom, nakar je zastopnik NT vprašal, ali namerava tudi ljudska stranka ukreniti kaj podobnega kot socialisti, da bi poučili svoje funkcionarje ter jim dali smernice za svoje zadržanje pri obravnavanju manjšinske problematike. Tudi na to vprašanje ni bilo zadovoljivega odgovora. Bacher je le dejal, da to ne storijo pismeno, temveč le ustmeno na posameznih strankinih zasedanjih. Kot vzorec za rešitev problema dvojezičnih napisov je ÖVP privlekla — enkrat več — na dan Klausov o-snutek, ki pa ga Slovenci vseskozi odklanjamo. Bacher je k temu pripomnil, da je Klausov o-snutek še danes pripraven ter da je tako dobro preudarjen, da ga ni treba izboljševati. K sedanji rešitvi pa je stavil retorično vprašanje, ali jo moremo še označiti za vrabca na roki, kot pravi znani pregovor. Tudi si je morala ÖVP dopasti očitek, da nima alternativ za izboljšanje te rešitve.

Mayrhofer pa je dejal, da je ÖVP vseskozi skušala reševati manjšinski problem, toda le v Wedenigovi dobi so bili vidni uspehi. Nadalje so debatirali udeleženci o napadih „Dela“ na deželnega glavarja ter v tej zvezi o dobrososedskih odnosih. Na tiskovni konferenci so govorili za ÖVP njen deželni predsednik Herbert Bacher, tajnik Alois Paulitsch, 2. predsednik deželnega zbora dr. Wolfgang Mayrhofer ter načelnik kluba poslancev, Stefan Knafel. sf

5. In Ribiš oljaj al zaft pij, naredi veselje do jedi.
6. In Kalmuž in Encian s sladkorjem rabi, naredi veselje do jedi.
7. In Pelin rabi, dobiš veselje do jedi.
8. In Korenje (merlne) kuhaj in jej, prinesejo veselje do jedi in vodijo do čistoti.

Potem piše od Goračice in od Kadar bi eden rad črez vergov (kozlav) vsakokrat po pet nasvetov.

(Dalje prihodnjič)

V ZDA zločinstvo v upadanju

Zločinstvo v Združenih državah Amerike pojenjuje. To izhaja iz zadnjega poročila, ki ga je sestavila ameriška zvezna policija FBI. Po teh podatkih se je število hudih zločinov v prvih treh mesecih tega leta povečalo le za en odstotek. To se pravi, da je to najnižje povečanje hudih zločinov v zadnjih enajstih letih. V prvih mesecih lanskega leta so zabeležili povečanje hudega kriminala za 6 odstotkov, v prvih treh mesecih leta 1970 pa celo za 13 odstotkov.

Po podatkih omenjenega poročila FBI, poročila, ki ga je objavilo washingtonsko ministrstvo za sodstvo, so New York, Chicago, Los Angeles in Detroit med tistimi osemde-

setimi večjimi ameriški mesti, ki se morejo pohvaliti z znižanjem stopnje naraščanja hudodelstva, medtem ko se je število zločinskih dejanj v Houstonu, Filadelfiji in še v kakem drugem mestu povečalo.

V poročilu se poudarja, da spada med mesta, kjer kriminal upada, tudi ameriško mesto Washington, kjer se je število kaznivih dejanj v prvih mesecih letošnjega leta zmanjšalo v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta malone za eno tretjino. Sicer pa se je že v lanskem letu, seveda v primerjavi z letom 1970, število kaznivih dejanj v Washingtonu zmanjšalo za 18 odstotkov.

ZAHVALA

V soboto, 9. septembra 1972, smo spremili na zadnji zemeljski poti ženo in mater

Katarino Dolinšek

katero je Bog po daljši bolezni poklical k sebi. Vsem, ki so rajnici izkazali zadnjo čast z daritvijo in molitvijo, se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala velja preč. gg. duhovnikoma in pevcem.

Bela pri Železni Kapli, 19. 9. 1972.

Žaljujoče družine Kežar v Beli, Keber v Lepeni in Plesnik na Proboju.

Age der Ablöse übernationaler Einheiten durch Nationalstaaten, häufig Opfer des fremden oder des eigenen Nationalismus — innerhalb anderssprachiger Gemeinschaften leben, bietet sich hier die Möglichkeit einer völkerverbindenden geistigen und kulturellen Mission an, die in keinem Verhältnis zu ihrer Zahl steht, geschweige denn, sich in Zahlen erfassen und ausdrücken ließe, schloß der Vortragende.

Zentrales Thema der darauffolgenden Diskussion war die von einem Kongreßteilnehmer geforderte perfekte Zweisprachigkeit für den Angehörigen einer ethnischen Gruppe, die ein tieferes Kennenlernen sowohl des eigenen wie auch anderen Kulturkreises zur Folge hätte. Senator Dr. Brugger warf, die Problematik dieses Vorschlages eingehend beleuchtend, ein, daß die perfekte Zweisprachigkeit, Univ.-Prof. Dr. Th. Veiter stellte diese bereits in seinem Vortrag in Zweifel, eine Gefahr für die Volksgruppe sein könnte. Sein Argument: die Sprache hat sich zum Kulturkreis zu bekennen, weiters ist die Gefahr der Opportunität gegeben! Zusammenfassend ist zu sagen, daß alle in der Diskussion aufgegriffenen Themen es wert sind, im Auge behalten zu werden, ist es doch durchaus möglich, daß einer dieser Beiträge, wenn nicht schon auf diesem Kongreß, so sicher im weiteren Verlauf der Entwicklung, eine tragende Rolle spielen könnte.

Glavni urednik celovške Kleine Zeitung je prav tako obširno poročal s kongresa. O sprejemu v beljaških toplicah piše Kärntner Montag (11. sept. 1972):

VORBILD FÜR KÄRNTNER MINDERHEITENLÖSUNG

Sima von FUEV nach Schleswig eingeladen Villach. — Bei einem Empfang, den Landeshauptmann Sima Sonntag mittig in Warmbad Villach für die Teilnehmer des Regionalkongresses der Europäischen Volksgruppenunion gab, lud der Generalsekretär der größten Minderheitenorganisation Westeuropas, Dr. Skadegard, Kärntens Landeshauptmann nach Schleswig ein, um die vorbildliche Lösung der Minderheitenfrage im deutsch-dänischen Raum zu studieren und um eventuell Nutzenwendungen für das gemischtsprachige Gebiet unseres Landes zu ziehen.

Sima seinerseits sprach in seinem Grußwort die Ansicht aus, daß zwischen dem landespolitischen Konzept der guten Nachbarschaft und der Aufgabe, die sich der Regionalkongreß ge-

Toni Schellander zmagal na olimpiadi ruskega jezika

Tudi največje optimiste je presenetila vest, da je dijak Slovenske gimnazije, sedmošolec Toni Schellander, ki so ga poslali v Moskvo na olimpiado ruščine, kot enega od treh zastopnikov Avstrije, osvojil zlato kolajno.

Kako je do tega prišlo?

Vsako leto vabijo dijake iz mnogih dežel sveta na tekmovanje ruskega jezika v Moskvo. Preden pa komisije posameznih držav določijo kandidate, morajo le-ti nastopiti na tekmovanju lastne države. Prvi trije pa dobijo kvalifikacijo za vožnjo v Moskvo. Toni Schellander je po avstrijskem tekmovanju bil predviden le za rezervo. — V Moskvi sami so pač vedeli bolje in postal je prvak, čeprav se še ne uči dolgo časa ruščine.

Njegova zmaga na olimpiadi ruskega jezika pa je bila tudi povod, da smo ga obiskali po njegovi vrnitvi v Bilčovsu ter mu postavili nekaj vprašanj.

NT: Toni, sprva iskrene čestitke k zmagi tega natečaja, in kar prvo vprašanje: Kako dolgo se že učiš ruščine?

Schellander: Ruščine se učim dve leti. Na naši Slovenski gimnaziji je ruščina prost predmet, poučuje jo pa prof. Anton Malle.

NT: Kako si se poleg šolskega pouka še izobraževal v ruščini?

PREPRIČLJIVA ZMAGA SAK

Preteklo nedeljo je nastopil SAK v Celovcu v prvenstveni tekmi proti Steuerbergu. Zmagal je visoko s 6:0 (3:0). Od vsega začetka naprej ni pustil nasprotniku nobenih šans, po več minut ga včasih ni pustil iz lastne polovice. Čeprav SAK ni mogel nastopiti v standardni postavi, je vendarle pokazal dober nogomet, ne da bi igralci morali dati vse do zadnjega iz sebe. Dober nasprotni vratar, večkrat pa tudi pomanjkljiva koncentracija napadalcev, sta preprečila znatno višjo zmago. Tako gledano, tekma nikakor ni mogla pokazati dejanske moči SAK.

Zelo dobro je igral tokrat P. Waldhauser, dal je dva gola. V vseh tekmah doslej pa se je kot ogromna obogatitev za moštvo izkazal tudi Jože Fera, ki je dal tokrat prav tako dva gola. Soliden del moštva je pa letos zlasti obramba, ki je doslej razen HSV še nihče ni mogel postaviti pred večje težave. Z optimizmom torej lahko pričakujemo naslednje, prav gotovo težje tekme.

Po petih tekmah je SAK še brez izgube točke, na lestvici suvereno vodi. Tokrat so igrali: V. Wakounig; Pristovnik, Oraže, Singer, B. Wakounig (Olip, Pandel); Wrolich, Hribar, Lampichler; P. Waldhauser, Fera, V. Waldhauser.

Gole so zabil: P. Waldhauser (2), Fera (2), V. Waldhauser ter Hribar (enajstmetrovka).

V zadnjih tekmah pa je igral SAK takole: proti Zweinitzu je zmagal z 7:0, proti Gospe Sveti pa 5:1.

Schellander: Poleg šolskih sem si nabavil še druge učbenike, pa tudi branje lažje literature mi je zelo pomagalo.

NT: Odkod so prišli udeleženci na ta natečaj?

Schellander: Udeleženci so prišli iz vseh delov sveta, točno iz šestnajstih držav.

NT: Odkrito rečeno: si zmago pričakoval?

Schellander: Ne! Zelo me je veselilo, da

Avstrijsko nogometno prvenstvo

ADMIRA/WACKER — AVSTRIJA CELOVEC 0:0

Celovška Avstrija je v 4. kolu avstrijske nacionalne lige poskrbela za pravo senzacijo. Na vročih dunajskih tleh je odščipnila Admiru/Wackru dragoceno točko in si tako izstavila spričevalo, da bo še marsikateremu moštvo v ligi zmešala štrene. Sicer je bil cilj celovških nogometašev, da odnesejo z Dunaja vsaj točko. Njihova taktika se je tokrat sijajno obnesla.

Ob deževnem vremenu sta obe moštvi igrali brez vsakršnega sistema, nabijali so žogo kar tjavdan, razen tega je bila deloma prav groba.

Celovčani, ki so imeli v Kovačiču in Stembergi najboljša igralca, so se borili res srčno do zadnje minute; prav zaradi tega se jim je posrečilo obdržati svoja vrata nedotaknjena. Tudi Emmerich se je na igrišču dobro izkazal. Admiranci so tokrat vsi, razen Romuna Lupesca, odpovedali.

Celovška Avstrija je trenutno na 13. mestu in ima 3 točke. (To stanje v avstrijski nacionalni ligi je veljalo le do torka, ker so v sredo naša moštva igrala že peto kolo. Rezultate vam lahko posredujemo šele prihodnji teden, kajti športno stran zaključujemo že v torek.)

AVSTRIJSKA NACIONALNA LIGA

Medtem ko so se glavna avstrijska moštva v zadnjih mednarodnih tekmah pokazala v izredno slabi luči, so se le-ta tokrat v 4. kolu avstrijske nacionalne lige dobro odrezala. Tako je Rapid dobesedno pregazil slabega Sportkluba kar s 6:0, ter se s to zmago povzpel na prvo mesto na lestvici nacionalne lige. Admiru Wacker se je morala zadovoljiti z 2. mestom, čeprav ima isto število točk z Rapidom, a slabšo razliko v golih. Admiru je namreč doma, na Dunaju, dosegla proti celovski Avstriji le neodločen rezultat. Avstrijski prvak innsbruški Wacker je prišel prvič, odkar igrajo v novi nogometni sezoni do dveh točk; gladko je premagal novinca Dunajsko Novo mesto s 5:0. Dunajska Avstrija pa je v Salzburgu dobila proti istoimenskemu klubu prav tako dve točki; rezultat tekme je bil 2:1.

Tudi VÖEST iz Linza se še ni opomogel v letošnji novi nogometni sezoni. V igri z LASK je moral položiti orožje z dvema goloma razlike, kot pretekli teden proti dres-

sem dosegel ta uspeh kot dijak Slovenske gimnazije, kar spet enkrat več dokazuje, da se Slovenska gimnazija lahko meri z vsemi ostalimi avstrijskimi gimnazijami in da slovenski jezik ni ovira pri učenju tujih jezikov, temveč le v pomoč.

NT: In še nazadnje: si mnenja, da si se kot Slovenec lažje učil ruščine?

Schellander: Prav gotovo imamo Slovenci pri učenju ruskega jezika mnoge prednosti, posebej kar se tiče besednega zaklada.

NT: Toni Schellander, najlepša hvala za ta razgovor.

denskemu Dinamu 2:0. Graški Sturm je z lahkoto porazil Bregenz s 3:0. Tekma med graškim GAK in Eisenstadtom pa se je končala v korist slednjega z 2:3. Vienna je tudi v tem kolu ostala praznih rok, saj jo je moštvo Donawitza odpravilo z 1:2.

V 4. nogometnem kolu je prišlo na igrišča spet malo gledalcev: le 52.000 (povprečno 6500). Največ jih je bilo na linškem derbiju, in sicer 22.000. Na lestvici strelcev je na prvem mestu igralec Kovač od graškega GAK s sedmimi goli, Galloš jih je zabil pet (Rapid), medtem ko jih je dal Sportklubov nogometaš Wustinger štiri.

Evropski nogometni pokal narodov

„Črna sredo“ avstrijskega nogometa

Sredo, 13. septembra, lahko imenujemo „črna sredo“ avstrijskega nogometa: Dunajska Avstrija je proti Stari Zagori (Bolgarija) katastrofalno izgubila, kar z 0:7; innsbruški Wacker pa je na domačem igrišču izgubil proti Dinamu iz Kijeva z 0:1, končno je igral Rapid s Paokom iz Soluna le 0:0. Torej sramota, kot jo še v avstrijskem nogometu ne pomnijo. Z izjemo VÖEST (igral je na tujem z Dinamom iz Dresdena 0:2), nima nobeden od zgoraj imenovanih klubov možnost, da bi se uvrstili v drugo kolo evropskega pokalnega tekmovanja.

Ploha golov je padla v prvih srečanjih izločilnega kola evropskih nogometnih pokalov. V pokalu prvakov so dosegli 40 zadetkov, na turnirju za pokal UEFA pa so zabil kar 110 golov. Začetek prvenstva je bil torej zelo plodovit, prišlo pa je tudi do prenekaterega presenečenja. Omeniti je treba poraz Benfice na Švedskem, neodločen izid albanske Bese proti Dancem, domači poraz Aatvidaberga proti belgijskemu Brugoisu. Od jugoslovanskih moštev je Crvena zvezda zmagala v Beogradu s 5:1, Beograd se je moral zadovoljiti z neodločenim rezultatom, Vojvodina pa je iz srečanja z bratislavskim Slovanom odnesla kar šest golov v mreži.

Edino resnično presenečenje je poraz portugalske Benfice, čeprav s skromnim 1:0. Na drugi strani pa se je Celtic s težavo uveljavil proti norveškemu Rosenborgu z 2:1. Druga velika ekipa, ki je morala položiti

SAK — Avstrija Celovec 1:6

V sredo, 13. 9., sta se v prijateljski tekmi pomerila edini reprezentant Koroške v nacionalni ligi, celovška Avstrija ter Slovenski atletski klub, ki trenutno vodi v drugem razredu D. Tekma je imela značaj treninga.

V prvem delu tekme so se igralci slovenskega atletskega kluba kaj kmalu znebili spoštovanja pred znanim moštvom, ter kmalu ustvarili močno obrambo, katero je v prvem polčasu Avstrija le dvakrat uspešno prebila. V drugi polovici pa sta se obe moštvi bolj znašli, SAK je igral bolj odprto ter imel več dobrih potez, katerih zaradi nerove ni mogel realizirati. Kljub temu, da je Avstrija Celovec v drugem polčasu dala Slovenskemu atletskemu klubu štiri gole — enega iz osporavane enajstmetrovke — so se igralci Slovenskega atletskega kluba dobro držali, ter dobro zdržali kondicijo do konca tekme.

Bilo bi krivično, če bi v moštvo koga posebej pohvalili. Vsi so tvorili enoto in vsak je dal svoje najboljšo. Rezultat 1:6 je za moštvo drugega razreda D dokaj časten.

Edini gol za SAK je dal Joško W r o l i c h.

V голу je pri Slovenskemu atletskemu klubu igral drugi vratar Avstrije, Beno Kraut, maturant Slovenske gimnazije, katerega bi SAK sam imel rad v svojih vrstah, a ta želja zaradi previsokih finančnih zahtev celovške Avstrije ni bila uresničljiva.

orožje, je Panathinaikos, finalist tega prvenstva pred dvema letoma. Grki so naleteli v moštvo CSKA na oviro, ki jim je ni bilo mogoče premostiti. Omeniti je treba še visoko zmago Gornika (Poljska) nad malteško ekipo Sliemo Wanderers in nemške Magdenburga nad finskim Palloseuro. V ostalih srečanjih pa so dosegli predvidene rezultate.

V tem turnirju ni prišlo do presenetljivih rezultatov, čeprav so Albanci zmagali na tujem proti danskemu Fredamu. To je prvič, da je neka albanska nogometna ekipa remizirala na tujem na turnirjih za evropske pokale. Zanimiva je še zmaga Schalkeja v Sofiji ter neodločena rezultata Wrecoma v Zürichu in grškega Paoka proti dunajskemu Rapidu.

Mnogi izidi na tem turnirju so presenetili, saj so mnoge znane ekipe morale položiti orožje pred neznanimi, zato pa bolj pripravljenimi moštvi. Naj omenimo, da se je Slovan iz Bratislave razigral v srečanju z novosadsko Vojvodino in ji je nasul v mrežo pol ducata golov. Borussia je zmagala Aberdeenu, Španci pa so se morali zadovoljiti z izenačenjem proti Manchester Cityju. Fajenoord je zmagal proti Rumelangeu iz Luksemburga, Setabul pa je odpravil poljski Zaglebie.

Povratne tekme v vseh treh pokalnih tekmovanjih bodo na sporedu v sredo, 27. septembra.

Zadnja pravda

Spisal J. S. Baar, iz češčine prevedel V. Hybášek 19

Sicer pa, bomo videli, kako bo od zdaj naprej pri Spodnjih. Štiri roke jim bodo zagrebli, štiri oči so jim ugasnile, in to na kmetiji že nekaj pomeni.

Tako so ugibali ljudje pri vasovanju in tudi sedaj pri pogrebu samem. Zanimanje za Porazilove je zopet oživelo. Kdor je stopil k Spodnjim v hišo, vsak je sicer lepo pozdravil „Bog vas potolaži!“; vsak je mrliča pokropil s šopkom žitnih klasov, toda vsak je tudi stegoval vrat in iskal nekoga z očmi. Iskali so — zastoj. Zgornji niso stali tu pri rakvi, kakor bi se bilo spodobilo. In ker je bila Manca edina hči, je stala tu sama pri rakvi svoje matere in takoj zraven Martin popolnoma sam ob očetovi rakvi.

Šele ko so dali v stolpu znamenje, da prihajajo duhovnik in pevc, šele ko so zabil pokrova, prinesli rakvi iz hiše in ju položili na nosila, sta prišla Adam in žena; a oba sta le pokrižala pokrova kakor tuji ljudje...

„To je trmoglav rod, kajne? Niti nad krstami se ne spravijo!“ je kričal potem stari Lokar gluhi Mlinarici na uho, ko se ni Adam nosil niti dotaknil in ko so tuje roke dvignile mrtva in ju nesle na pokopališče.

Tam sta šla Adam in Dodlička naravnost k Porazi-

lovem grobu. Naredila sta v sneg na grobu tri križe in se zamislila.

„Ko bi oče vedel...“ je prišlo Adamu na misel, „pa jaz nisem tega kriv, hoditi po sebi ne pustim,“ se je zagovarjal sam pri sebi in pred očetom; „in po Dodli tudi ne!“

Rakev so spustili v zemljo, duhovnik je zmolil zadnji očenaš, Manca kot edina hči se je zahvalila vsem, „ki so spremili očeta in mater“; prosila je, „naj odpuste, če sta komu storila kaj žalega“, in že se je vsula na rakev zemlja. Tudi Adam in Dodla sta vrgla tri peščice zmrzle zemlje v skupni grob in odšla z drugimi vred s pokopališča. Nista čakala Martina, kakor bi se spodobilo sorodnikom, da bi spremila njega in Manco domov in ju tolažila po potu, češ da ne pomaga jokati, da mrtvih ne obudiš s solzami; naj ju rajši v molitvi priporočita Bogu. Tako jima je velevala spodobnost in podedovana šega in red. Kot tujca sta šla brezbrizno domov in govorila o vsakdanjih rečeh, da so se vsi temu čudili.

„To je sovraštvo! Niti smrt jih ne more spraviti,“ so govorili ljudje. A kmalu se je zasukal pogovor drugam. Množica beračev in revežev se je gnetla pri vratih in čakala, kdaj se vrne Manca.

„Špende“ bo morala deliti — hlebčke kruha za očetom in materjo. Tudi žganjar Kminek stoji med berači. Trese se od mraza, pa vendar živahno razlaga, da morajo dobiti ne po enega, ampak po dva hleba, ker sta bil pravzaprav dva pogreba. Celo nemi Barici pojasnjuje to stvar in dviga pri tem kvišku edina prsta svoje desne roke.

Komaj se je vrnila, je prišla Manca taka, kakor je bila — še v žalnem modrem krilu, pred hišo z zvrhanim reštom hlebcev in jih delila po enega vsakemu.

„Gospodinja, nikar ne varčujte pri revežih,“ se je oglasil takoj Kminek, priznani poglavar klenških beračev, „dve duši, — do dveh hlebčkov imamo pravico —“

„Pa je bil en sam pogreb,“ se je branila Manca.

„Z berači se tudi že prepira,“ se je jezil Martin in ves gorel od sramu. Berači so še nekaj časa stali, ko pa niso dobili ničesar več, so se porazgubili z dvorišča. Edini Kminek se ni ganil in je trdovratno čakal. Morda bo vendar zmagal. Manca se ni ozrla nanj in se je preoblekla; toda Martin je prišel iz hiše in rekel: „Pojdi domov, Kminek, pojdi in pridi zvečer k ‚drevescu‘, tam ti dam, da ne bo žena vedela —“

Ko je pa zvečer vzel kučmo in hotel oditi, ga je ustavila Manca: „Tega bo sedaj konec, tega potepanja cele noči po gosposki navadi. Očetove roke ne bodo nič več rezale rezanice namesto tebe, opravljale živine, skratka, nihče ti ne bo za hlapca, da bi ti zjutraj ležal in spal. Martin, doma bodi!“

Gospodar je priznaval sam pri sebi, da ima žena prav. Razum mu je pravil, da se mora sedaj sam vpreči v delo, ako noče, da bo posestvo trpelo. Toda navada ga je vlekla k „drevescu“. Kaj naj počne zvečer? Ali naj gre drugam v vas? Doma je dolgčas, ker tudi k njim ni nikogar.

„Vrnem se kmalu, boš videla,“ je obljubil ženi.

„Denar trosiš in zapravljajš goldinarje, dočim jaz vsak vinar obrnem,“ je očitala ostreje Manca.

„Aha — zopet ji je samo za denar,“ se je užalil Martin in tudi on ni molčal.

„Zapravljaj še ti,“ je odgovoril bolj trdo, „če zapravljam, zapravljaj svoje in ne tvojega!“

Sončnice gospoda S.

Gospod Sefferin je stanoval že dokaj let nekoliko izven mesta, ko sem vzel sosednjo hišo v najem. V zakupu je imel tudi del lovišča, ki je segalo do roba njegovega posestva, in včasih sem ga srečal, če sem se sprehajal skozi goste smrekove gozdove. Pozdravila sva se, tu in tam spregovorila nekaj nepomembnih besed, sicer pa se nisva družila. No, da, saj tudi nisva imela žen, ki bi se brigali za prijateljsko družabnost. Kot samca pa nisva imela vzroka, da bi se brigala drug za drugega.

Rekel bi, da živi gospod Sefferin v udobnih gmotnih razmerah, zakaj nikdar nisem opazil, da bi se ukvarjal s kakšno obrtjo ali se drugače zaposlil; samo včasih je prodal nekaj sadja s svojega vrta. Zdelo se mi pa je, da je to storil bolj iz muhavosti kot iz potrebe.

Značilnost njegovega vrta so bile majhne gredice, na katerih je gojil sončnice. Te sončnice so bile prav posebne vrste; s svojimi krvavordečimi listi so se svetile kot sonce ob zatonu, kadar grozi nevihta. Velikanske sončnice, kot jih tako lepih še nikdar nisem bil videl. Vedno znova je pripravil nove pravokotne grede, malo več kot dva metra dolge, za meter široke.

Še drugo navado svojega sosedu bi rad omenil, ker je bila za opisano dogajanje zelo važna: gospod Sefferin je zbiral preproge, zlasti lepe starinske kose z zbirateljsko ceno, razen tega pa tudi torbe za velblode, kot so pravili ljudje.

Ve leti sta živela v neposredni bližini, ne da bi se zgodilo karkoli, kar bi bilo vredno besede. Tu in tam sem opazil obiskovalce, ki so vstopili v hišo mojega sosedu, možke, ki jih nisem poznal in ki so bili verjetno tujci, zakaj včasih, ko sem stal ob vrtni ograji, me je ta ali oni vprašal za pot. V takem primeru sem pokazal samo pet luččajev oddaljeno hišo gospoda Sefferina, tujec se je zahvalil in jaz se nisem več zanimal za njega. Okna moje delovne sobe so gledala v nasprotno stran. Šele naslednje jutro

sem spet videl gospoda Sefferina, kako je delal na vrtu in pripravljaval novo gredo za sončnice.

Naključje mi je nekega dne zaigralo v roke odprto poslovno pismo, ki je pomotoma zabredlo med mojo pošto in nosilo naslov gospoda Sefferina. V njem je bil račun velikega južnoameriškega časopisnega podjetja za oglas, ki so ga bili priobčili v šestih zaporednih mesecih: „Pristne preproge, zbirateljske vrednosti, oddam dosti pod ceno za gotovino. Ponudbe na ogl. odd. pod označbo...“

Iznenaden sem bil, zakaj nisem si mogel misliti, kaj bi moglo sosedu prisiliti, da prodaja preproge iz svoje zbirke. Prav zadnji čas sva se večkrat srečala na dražbah, kjer je kupil nekaj posebno lepih in dragocenih kosov. Pomanjkanja torej ni trpel. Še bolj

Idealen soprog

Saj me je sram, da moram priznati, toda prav zares sem idealen soprog. Zaradi tega pa nisem prav nič domišljav in tudi ne brezpogojno ponosen, zakaj zavedam se, da je lastnost, biti popoln soprog, pravi božji dar. In ta dar imaš ali pa ga nimaš. K lastnosti popolnega soproga sodi predvsem sposobnost, da spozna vse napake svoje žene, jih po možnosti odpravi in ji po potrebi razloži, kje ga je polomila.

Vsak zakonski svetovalec vam bo povedal, da so najsrečnejši tisti zakoni, v katerih je eden zakoncev popoln, drug pa ne. Večina zakonov se zruši zato, ker sta oba zakonca popolna ali pa oba nepopolna. Sam sem imel srečo, da sem našel nepopolno ženo, zato je najin zakon tudi tako srečen.

Ni lahko biti popoln zakonski tovariš. Predvsem je potrebno, da imaš vedno prav. Zato je prav nadležno, da moraš svojo ženo neprestano opozarjati na njene napake. Nato se včasih zjezi in zavpije:

čudno pa se mi je zdelo, da ponuja preproge po časopisu, ki je tako zelo oddaljen od njegovega bivališča. Zakaj se ni spomnil najenostavnejše rešitve in ponudil preproge meni, ko je vendar vedel, kako se zanimam zanje? Nisem pa dolgo razmišljal, temveč mu odnesel pismo in ga vprašal, kako in kaj.

Ne, je odvrnil nepričakovano osorno, ne prodaja preprog, pismo z oglasi je pomota. Jaz pa nisem kar tako popustil, temveč ponovil svojo prošnjo in jasno izrazil svoje zanimanje za stensko preprogo z vtkanimi prizori iz kmečkega življenja, za katero bi vsak čas rad žrtvoval vse premoženje. Sefferin me je nekaj časa od strani nemo opazoval, potem pa je hripavo vprašal:

„Bi preprogo plačali v gotovini?“

„Seveda. Kakor želite.“

Navedel je ceno, ki je bila povsem dostojna; ponovil je, ki je tudi svoj pogoj, da moram znesek takoj po sprejemu gobelina plačati, in sicer v gotovini. „Najbolje bo, da pridete zvečer na čašo vina, potem skleneva kup- (Nadaljevanje na 8. strani)

VERA M. VOLK:

BERAČ

NEBOGLJEN ČEPI OB CESTI
TUJ, VES ŽALOSTEN BERAČ;
SLEP NA ENEM JE OČESU,
S HROMO NOGO — REVEŽ PAC.

STAR KLOBUK NA SIVI GLAVI,
SUHO ROKO STEGNJENO,
TRKA BREZ BESED NA SRCA —
SEM IN TJA LJUDJE GREDO.

BOGATIN SEDAJ PRIHAJA,
JEZNO NEKAJ ZAMRMRA
IN IZOGNE SE BERAČU,
ŠE KOVANCA MU NE DA.

GLEJ, ŠE ZDRAVO ZDAJ OKO MU
KALNA SOLZA ZATEMNI,
KER JE REVEŽA PREBODEL
OSTRI MEČ BREZCUTNOSTI.

pravi, da sem se preveč zanimal za druge žene.

Kratko malo ne morem razumeti, da mene, idealnega moža, ne sme sebično zahtevati samo zase. Ta ali ona žena, s katero se pogovarjam, mogoče nima popolnega soproga in zato potrebuje človeka, ki jo prijazno poslušaja ali ji daruje razumevaajoč smehljaj. Moja žena pa trdi, da samo flirtam!

Nekateri moški menijo, da bi moral popoln soprog pomagati v gospodinjstvu, urejevati vrt, odnašati zaboj za smeti, pospraviti klet ali zakrpati streho. Kakšna umetnost! Kralji ne stojijo na straži, predsedniki ne perejo sami svojega avta. Idealni soprog mora poskrbeti za svoje dostojanstvo in odgovornost zvaliti na druge. Umazano delo naj opravijo tisti, ki niso popolni.

Za primer, da ste poročeni z idealnim soprogom, ste na svojem možu verjetno že odkrili vse te lastnosti, o katerih smo govorili. In če ne: mar vam ni žal, da niste poročeni z mano?

Art Buchwald

Za dobro voljo

Učenec: „Desetkrat sem seštel ta števila.“
Učiteljica: „Si že priden, Lojzek! In koliko si dobil?“
Lojzek: „Desetkrat sem seštel ta števila.“

„Kaj, na službenem potovanju si izgubil poročni prstan?“ obupno vpraša žena.
„Da! Zakaj pa mi nisi zašila luknje v žepu!“

„Ali si najdene srečke že nesel na policijo?“
„Da, takoj po zrebanju!“

„No, Mihec, kako je bilo včeraj na izletu?“
„Imenitno! Jana je segla v osje gnezdo, mama se je pri kuhanju kave spekla v prst, očka pa je stopil v kravjek!“

ŽIVLJENJSKA MODROST

● Prazno in brez koristi je, razburjati se ali pa veseliti zaradi prihodnjih reči, ki se morda nikoli zgodile ne bodo.“

(Tomaž Kempčan)

● Kar skrbna mati pri začetni vzgoji otrok dobrega stori, se ne da poplačati niti s srebrom niti z zlatom; kar pa mati pri otroku v prvih letih zamudi, šola ne popravi nič in palica ne poboljša.

● Sad bridkega človeškega spoznanja: da sije sonce na nebu enim zato, da se sončijo, drugim pa zato, da se potijo.

● Grešniki smo, otroci grešnikov, očetje grešnikov, pa se še čudimo in ogorčeno sprašujemo: „Zakaj trpljenje, če je Bog res dober?“ Zakaj se pač raje ne čudimo in se še bolj začudeni ne vprašujemo: „Zakaj je sploh še toliko sreče, če je Bog pravičen?“

(Jacques Pericard)

● „S ponosom izjavljam: Jaz sem veren katoličan, jaz verujem v moč molitve; jaz verujem ne samo kot zvest katolik, ampak tudi kot učenjak.“

(G. Marconi, slavni italijanski fizik)

tela je tudi reči: „včasih sem jo celo nabil,“ — toda ni rekla. Žalost jo je premagala, dvignila je predpasnik k očem in bruhnila v jok, tako silen, da Martin ni mogel odtrgati oči od nje. Svoj živ dan ni videl Mance jokati. Celodanes nad grobom svojih staršev je samo tako na suho tarnala in ni mogla privabiti niti ene solzice iz oči, tako da je bila že sama nase jezna. A sedaj jo je bil jok premagal in vdajala se mu je z neko slastjo, ki je že davno ni občutila. V solzah se ji je tajala vsa njena robotost, glas se ji je tresel in prihajal sladak, besede mehke. Resnično, globoko čustvo velike bolesti je govorilo iz nje, ko je bridko tožila, da Martin ne priznava in ne ceni dovolj njenega trdega dela in truda. — Martin je molčal ko grob in poslušal nem njene tožbe.

„Manca ima prav,“ mu je rekla v tem trenutku vest, „polovico prepisem nanjo.“

„Mirna bodi, Manca, in ne joči,“ je rekel naglas in prisedel k svoji ženi; „vse se bo lepo uredilo, boš videla!“

In Manca je videla. Martin je bil mož-beseda. Pozabil je na vse groznje, katere je govoril v jezi, in je dal vpisati Manco za solastnico cele „polovice“, kakor mu je velevala pravičnost. Zgodilo se je to tiho, brez hrupa, ker niso šli v tej zadevi k Hausnerjevim, ko je bil „uradni dan“, ampak naravnost v mesto k notarju.

Po pepelnici se je začel post. To je že svečan in pomlad je že čutiti v zraku. Ima sicer še daleč v deželo, toda bliža se že. Škrjančki nasmelo poskušajo, če jim niso pozimi popolnoma zamrznila grla, sončece vedno bolj greje, dan se daljša. Dokler je še čas za to, je treba misliti na dušo; saj pozneje ni več mogoče, ko se telo vpreže v delo! V cerkvi molijo vsak petek križev pot, ob nedeljah

so postne pridige, zvečer se moli po vsem Klenči žalostni del rožnega venca. Pesem, harmonika in ples so umolknil, in če kje pojejo, pojejo le resne pesmi, zato več berejo, zlasti nove koledarje, in pripovedujejo. Prvi gredo v deželi k spovedi možje. Župnik je že oznanil pri jutranjem opravilu, naj pridejo iz Klenči takoj v ponedeljek zjutraj. Velika zadrega se je lotila Porazilovih bratov. Spraviti se? Ni misliti! Manca je razžalila Dodlo, in kakor je že, Manca gotovo ne bo prosila odpuščanja. Adam je Martina psoval, a dokler se njegova žena ne poniža, ne more seveda popustiti Adam — to je eno. Kako pa naj gredo s soraštvom v srcu k mizi Gospodovi? Martin in Adam imata in tudi poznata svetopisemske zgodbe. Seveda je napak, da ne živita po njih. Obama so kakor nalašč vedno v mislih besede Kristusove: „Odpuščajte in odpuščeno vam bo“, „Vsak, ki se jezi nad svojim bratom, bo kriv sodbe“, „Če tedaj prineseš svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj proti temi: pusti ondi svoj dar pred oltarjem in pojdi poprej in se spravi s svojim bratom in potem pridi in daruj svoj dar.“

„Kako mi more biti odpuščeno, ako sam ne odpustim?“ premišljujeta brata. Kaj pa, če bi ne šla z drugimi vred k spovedi? Da bi ne šla? S prstom bi kazali za njima... Njuno dušno ravnotežje je porušeno, duševni mir ogrožen, vest vznemirjena, notranji boji neznočni. Koliko noči že ne spita in ne vesta, kaj bi počela!

„In vsega tega je Adam kriv,“ dolži Martin brata, pozabivši na vse, kar se je zgodilo še prej.

„To mi je Manca skuhalo,“ toži Adam in nov val jeze poplavlja njegovo dušo.

(Dalje prihodnjič)

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 24. 9.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 25. 9.: 13.45 Informacije — Pesem je tiha moč. — TOREK, 26. 9.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi. — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Za krmilom. — SREDA, 27. 9.: 13.45 Informacije — Od popevke do popevke. — ČETRTEK, 28. 9.: 13.45 Informacije — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev. — PETEK, 29. 9.: 13.45 Informacije — Po sledih starih šeg in navad (Pogovor z Mihaelom Ošina pd. Bajdlom v Lobniku). — SOBOTA, 30. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

PETEK, 22. septembra: 10.00 Televizija v šoli: Britansko življenje in literatura — 10.30 Običajno razstavo — 11.00 Program za delavce: Zdravnik in deklica — 18.00 25-letnica električnega gospodarstva — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Raji živali — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Evrovizija iz Münchna: Uradni spisi XY — nerešeni — 21.20 Prerezi — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.30 Škratnordeči mušketir.

SOBOTA, 23. septembra: 16.00 Za otroke od 5. leta naprej: Listamo po slikanici: Zapri oči — odprti oči — 16.20 Hišica — 16.45 Za otroke od 6. leta dalje: Jazbec in mačji gusarji — 17.15 Za družino: Otroci pred televizijo — 18.00 Tedenski magazin — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 S Heinzem Conradsom v soboio zvečer — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Evrovizija z Dunaja: Želi si kaj — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.30 Ženski vrag.

NEDELJA, 24. 9.: 9.40 Ptujski festival — 1. del. — 10.12 Kmetijska oddaja — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Mestece Peyton — 12.40 TV kašipot — Športno popoldne — 18.00 Po domače — 18.15 Močnejše od življenja — ameriški film — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Lice ob licu — 21.20 Kratek film — 21.30 Športni pregled — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 9.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 Glasbeni pouk — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — 15.55 Nemščina — ponovitev — 16.10 Francoščina — 17.50 L. Suhodolčan: Medvedek na obisku — 18.05 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Kremenčkovi — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Kratek film — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Veliki dan Berte L — 21.45 Kulturne diagonale — 22.25 Poročila.

TOREK, 26. 9.: 9.35 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.35 Nemščina — ponovitev — 15.55 TV vrtec — 16.10 Angleščina — 17.50 M. Kyber: Patentirani krokodil — 18.10 Risanka — 18.20 Obzornik — 18.35 Glasba in ritem — 19.05 Iz sveta oblikovanja: Osnove — 19.25 Radijske zveze v zdravstveni službi — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Harry Munter — 22.10 Likovni nočno: Jože Tisnikar — 22.20 Poročila.

SREDA, 27. 9.: 8.20 TV v šoli — 11.00 Osnove

splošne izobrazbe — 17.50 Vitez vihar — mladinski serijski film — 18.15 Obzornik — 18.30 Jazz na ekranu — 19.05 Od filma do filma — 19.20 Dežela limbe in metuljev — oddaja iz cikla: S kamero po svetu — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Mi med seboj — 21.35 M. Krleža: Leda — I. del — 22.35 Poročila.

ČETRTEK, 28. 9.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 10.40 Nemščina — 11.00 Francoščina — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — ponovitev — 15.55 Nemščina — ponovitev — 16.10 Glasbeni pouk — 17.35 L. Suhodolčan: Zdravnik — 18.15 Obzornik — 18.30 Vsi vsaki sveta — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 TV dnevnik — 20.15 Amsterdam: Nogomet Ajax — Independiente — barvni prenos — 22.00 Vohuni, agenti, vojaki: Moč z imenom Manus — 22.30 Glasbena oddaja: Ipavec — 23.00 Poročila.

PETEK, 29. 9.: 9.30 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 14.40 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.40 Nastop zboru iz Wernigeroda — 18.10 Obzornik — 18.25 Naši operni pevci: Tri operne arije — 18.45 Gospodinjski pripomočki: Trajno goreče peči na promor — 18.55 Ekonomsko izrazoslovje — 19.05 Sodobniki: Pablo Neruda — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Strast pod brestu — 22.15 Kratki film — 22.30 Poročila.

SOBOTA, 30. 9.: 9.35 TV v šoli — 17.50 Po domače na Loškem gradu — barvna oddaja — 18.15 Obzornik — 18.30 Obisk v živalskem vrtu — 19.25 Na poti k zvezdam — 20.00 TV dnevnik — 22.30 Sabor narodnih pesmi — 21.30 Pribočnik njegove ekscelence — 22.55 TV kašipot — 23.15 Poročila.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 22. 9.: 9.30 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 14.40 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.50 Veseli tobogan: Volparija II. del — 18.15 Obzornik — 18.30 Naši operni pevci: Ladko Korošec — 18.50 Gospodinjski pripomočki — 19.00 Ekonomsko izrazoslovje — 19.10 Sodobniki: Mira Mihelič — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Z dušo in telesom — ameriški film — 22.15 Poročila.

SOBOTA, 23. 9.: 9.35 TV v šoli — ... Športno popoldne — 17.50 Po domače z ansambлом Rihyja Vadnala — 18.15 Obzornik — 18.30 V deželi klobukov — Obisk v živalskem vrtu, barvni film — 19.20 Mozaik — 19.25 Na poti k zvezdam — barvna oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Zlati delfin — festival zabavne glasbe v Poreču — 21.35 Pribočnik njegove ekscelence — 23.05 TV kašipot — 23.25 Poročila.

NEDELJA, 24. septembra: 16.00 Za otroke od 6. leta naprej: Kenguru Skippy — 16.25 Za otroke od 11. leta naprej: Zračni vitezi — 17.10 Za družino — 17.35 Andi, lahko noč za najmlajše — 17.40 Stoletje kirurgije — 19.00 Čas v sliki z vprašanjem tedna — 19.30 Šport — 20.15 Kristijan v času — 20.15 Kraj dejanja: „Računajte z najhujšim“ — 21.55 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 25. septembra: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Departma S: „Če prijemajo ribe“ — 21.10 Prometni obzornik — 22.10 Čas v sliki.

TOREK, 26. septembra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika z Južno Tirolsko — 18.35 Nabiralci bombaža — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem? — 21.05 Mestni pogovori — 22.20 Čas v sliki.

SREDA, 27. septembra: 10.00 Televizija v šoli: Učenci pomagajo učencem — 10.30 Observatorij na Sonnblicku — 11.00 Program za delavce: Škratnordeči mušketir — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej — 17.15 Čarobni vrtljak — 17.20 Za mladino od 11. leta naprej — 17.35 Lassie: „Dvojniki“ — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Tri mladenke in trije mladeniči: „Kdo je pisal pismo?“ — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, prosim! — 21.55 Čas v sliki.

ČETRTEK, 28. septembra: 10.00 Televizija v šoli: zgodovina živih bitij — 10.30 Prometna vzgoja: Pridi srečno domov — 11.00 Fizika za vse — 11.30 Mladinsko sodstvo — 12.00 Formalna logika — 18.00 Italijanščina — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Športni mozaik — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Prenos komedijskih iger na gradu Porcii — 21.55 Čas v sliki.

PETEK, 29. septembra: 10.00 Televizija v šoli: Dunajska univerza — 10.30 Gost pri Clemensu Holzmeisteru — 11.00 Program za delavce: Ženska satan — 18.00 Zeleni svet — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Jezdci iz Padole — 19.20 ORF danes zvečer — 20.06 Šport — 20.15 Arsene Lupin — 21.10 Tiskovni pogovor — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Rešilni polom, filmska komedija.

SOBOTA, 30. septembra: 15.00 Za otroke od 5. leta naprej: Hišica — 15.25 Za družino: O kolesu in kolesih — 15.50 Novo s sejma oblek — 16.35 Naš prijetni dom — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Tedenski magazin — 18.25 Andi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Sama ljubezen, same šaloigre — 22.10 Šport — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Streljanje, nočni western.

Sončnice gospoda S.

(Nadaljevanje s 7. strani)

čijo. Nato lahko vzamete preprogo takoj seboj. Toda — kot rečeno — blago za blago.

Gospod Sefferin me je pod večer sprejel z gostoljubnostjo, katere se nisem bil nadejal. Miza je bila slavnostno pogrnjena, sveče so gorele. Ponujeni mi stol je bil tako usmerjen, da sem imel zeleno stensko preprogo neposredno pred očmi. Težki srebrni svečniki so bili tako razporejeni, da luč številnih sveč mojega pogleda ni motila, pač pa je barve starega gobelina posebno lepo uveljavila. Zahvalil sem se mu za pozornost, on pa je dvignil dragocen bokal z rdečim vinom in mi namignil, naj storim isto.

„Upam, da sem izbral pravi burgundec za to uro,“ je dejal nekam slovesno. „Ste prinesli kupnino?“

„Sem. Ček na mojo banko.“

„Ček?“

„Da.“

„Zmenila sva se vendar za gotovino,“ je odgovoril z rezkim glasom in poskočil. „Zanesel sem se na to, da se boste držali našinega dogovora!“

Ob teh besedah mi je jezen strgal kozarec iz rok in ga zagnal na tla, kjer se je zdrobil. Bil je tako spremenjen, da sem ga komaj spoznal.

„Ček! Kakšna blasfemija! Kot je videti, me zamenjate s kakšnim branjevcem!“ je zaklical rogajoče in prižgal veliki lestenec, da je rezka luč kot udarec padla na to čudno prizorišče. „Zapravili ste ugodno priliko, gospod! Glejte, da nikdar več ne prestopite praga moje hiše! Lahko noč!“

Vse to se je zgodilo tako naglo, da nisem prišel do sape. Jezen, da sem ga v svoji nerodnosti tako polomil, sem se vrnil domov — in nikdar več nisem prišel k sedu.

Pravzaprav nimam več kaj omeniti razen dejstva, da sta se nekaj mesecev kasneje oglasila pri meni dva gospoda iz kriminalističnega oddelka, da bi me zaslišala glede na preiskavo zaradi umorov, katerih je bil obdolžen moj sosed.

Gospod Sefferin je po oglasih, ki jih je priobčil v različnih časopisih, privabil kupce za preproge v svojo hišo, jih med pogajanjem umoril v zastrupljenim vinom in potem oropal. Njihova trupla so našli na vrtu. Ležali so pod ozkimi, pravokotnimi gredami, ki so bile dva metra dolge in meter široke. Na teh gredicah so cvetele sončnice.

J. R. GARDEN

Jesenska damska moda

Scheibel

v veliki izbiri v strokovni trgovini

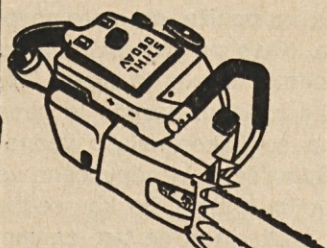
Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
Telefon 83 3 95

Betonske izdelke in gotove gradbene dele, Katzenbergerstropce, Purator čistilne naprave, Leca votle opeke in Leca opeke za dimnike ugodno nudi trvdka

Ing. Alois Leeb

Wolfsberg - Priel, telefon 0 42 52 — 28 78
Köttmannsdorf - Kotmara ves,
telefon 0 42 22 — 79 11 17POHIŠTVO
ZA DOM IN GOSTE

Rutar - Center

A 9141 Dobrla vas — Eberndorf
Telefon 0 42 36 — 281STIHL
050AV

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2

9141 Eberndorf — Dobrla vas

Telefon 0 42 37 — 246

Oglejte si zaloge in kupite ugodno!